

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА
1-4
класи

О. В. Джежелей, А. А. Ємець, О. М. Коваленко

Читаємо та граємо В ТЕАТР

Другий випуск

ПОКРОКОВІ
ФОТОІНСТРУКЦІЇ
З ВИГОТОВЛЕННЯ
ЛЯЛЬОК

ТЕАТР ТІНЕЙ • ТЕАТР У ШАПОЧКАХ-МАСКАХ
ТЕАТР НА ШКІЛЬНІЙ СЦЕНІ

Сторінка для дорослих

Посібник «Читаємо і граємо в театр» має на меті формування в молодших школярів навичок виразного читання на основі наслідування і багаторазового перечитування, розвиток пам'яті, мовлення, набуття вміння виступати перед аудиторією. Для реалізації поставлених завдань обрано привабливу для дитини форму — гру в театр, що забезпечує позитивне ставлення до навчальної діяльності і допомагає долати труднощі, які виникають у дитини.

Для того щоб виразно читати, перш за все необхідно навчитися виразно говорити. Форма гри в театр сприяє створенню природної ситуації спілкування, що допомагає розвивати чуттєву сферу дітей. Уявляючи того чи іншого персонажа в різних ситуаціях, учні засмучуються, радіють, сердяться — емоційно освоюють світ стосунків і форми їх виявлення, а це, у свою чергу, сприяє більш глибокому розумінню тексту літературного твору.

Основою навчання виразно читати є зразок для наслідування. Тому важлива роль на всіх етапах роботи відводиться дорослому. У процесі спілкування він своїм прикладом навчає, як говорити, як рухатися, надає допомогу, якщо діти щось забули, не зрозуміли. Головне в поведінці дорослого — доброзичливість, спокій і зацікавлена участь. Дорослому необхідно бути терплячим до того, як дитина йде до усвідомлення твору. Сором'язливих дітей слід залучати поступово. Законом має стати, що всі діти можуть успішно виступати перед глядачами, але шлях у кожного свій.

Організувати гру в театр можна як в урочний, так і в позаурочний час, на заняттях драматичного гуртка або дитячого самодіяльного театру. Місце проведення занять може бути різним (клас, зал, двір, парк) залежно від видів театральних форм.

Слід мати на увазі, що спочатку для розігрування обираються невеликі твори, оскільки дітям складно запам'ятати і відтворити значний за обсягом текст, а також важко упродовж тривалого часу тримати на витягнутих руках персонажів (театр на тростинках, театр рукавичка, тіньовий

театр) тощо. Поступово обсяг творів для розігрування збільшується.

У посібнику «Читаємо і граємо в театр» діти знайомляться з найпростішими формами навчального дитячого театру, які доступні й зрозумілі молодшим школярам: театр картинок, театр на тростинках, театр на столі, театр «Рукавичка», театр тіней, театр у шапочках-масках, театр на шкільній сцені. Майже всі запропоновані в посібнику п'єси можуть бути використані в різних видах театру, що дозволяє вибрати найбільш цікавий матеріал, адаптувати його до особливостей кожної дитини.

Запропонований посібник є зручним для використання і складається з кількох розділів, кожен з яких присвячений окремому виду шкільного театру. В усіх розділах виділено низку рубрик, які розкривають важливі сторони в підготовці вистави.

Способи створення найпростіших елементів реквізиту наведено в рубриці «**У майстерні театру**». Підготовка реквізиту для вистави не вимагає значних витрат, зусиль і є доступною дітям.

У рубриці «**Антракт**» запропоновано матеріали, спрямовані на розвиток техніки мовлення.

У рубриці «**Репетиція**» показано, як поводитися на сцені.

У рубриці «**Репертуар**» пропонується орієнтовний перелік цікавих для постановки з дітьми творів, які легко знайти в дитячих бібліотеках.

Рубрики «**Анонс**» і «**Афіша**» також рекомендують літературні твори для постановок, демонструючи різні способи залучення дітей до подібного виду діяльності.

Гра в театр як система розважального і змістовного відпочинку допомагає сформувати в дитини культуру сприйняття драматичного мистецтва. З цією метою в словник дитини вводяться слова, специфічні для театального мистецтва, без розуміння яких сприйняття театру не буде повноцінним — афіша, антракт, оплески, анонс, репертуар тощо. Ці слова вводяться поступово, усвідомлюються дитиною на практичному рівні. Повний перелік специфічної театральної лексики, запропонованої для засвоєння дітьми, наведено у «**Театальному словничку**».

ТЕАТР ТІНЕЙ

Ольга Коваленко

ТЕАТР НА СТІНІ, АБО ТВОРИМО ВИСТАВУ СВОЇМИ РУКАМИ

Як сонце сідає, з'являються зорі —
Темно стає в хаті й надворі —
Світло потрібно ввімкнути мені,
Й тіні тоді оживуть на стіні.

Поруч зі мною сяде Настуся,
А біля неї маленька Ганнуся.
Руки піднімемо, зігнемо пальці —
І по стіні вже стрибають три зайці!

Ось із-за кущика визирнув вовк —
Розбіглися зайці, лишивсь колобок.
Легко та швидко зникають картинки,
І виникають нові без зупинки.

Так усі разом своїми руками
Граєм виставу для тата і мами.

ТЕАТР ТІНЕЙ

УСМІХАСИК РОЗКРИВАЄ СЕКРЕТИ ТЕАТРУ ТІНЕЙ

1. Щоб показати глядачам виставу в театрі тіней, знадобиться світло (лампа або проєктор) і велика біла тканина (простирадло) — екран. Світло встановлюється на відстані не менше ніж 25 см від екрана.
2. Чим ближче актор або його персонаж стоїть до лампи, тим більшим він здаватиметься глядачам, але його контури будуть менш чіткими.
3. Щоб декорація або персонаж зникали непомітно для глядачів, їх необхідно повернути ребром (боком до екрана) й опустити вниз.

У МАЙСТЕРНІ ТЕАТРУ ТІНЕЙ

ЯК ВИГОТОВИТИ ГЕРОЇВ ТЕАТРУ

У МАЙСТЕРНІ ТЕАТРУ ТІНЕЙ

ЯК ЗРОБИТИ ЕКРАН

РЕПЕТИЦІЯ В ТЕАТРІ ТІНЕЙ

Петро Сорока

ЇЖАЧОК І ЛИСКА

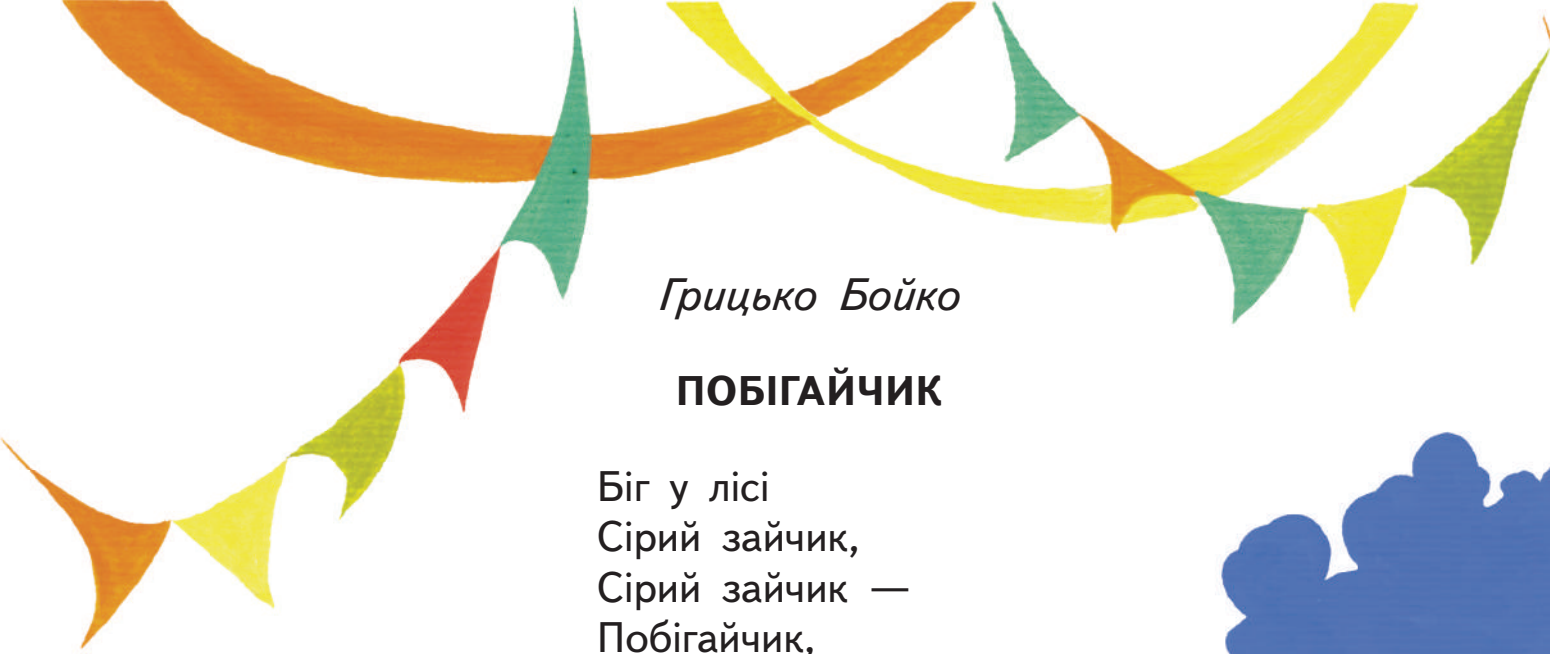
Лиска — хитрий язичок —
Каже:

— Друже їжачок,
Я б тебе поцілувала,
Та боюся голочок...

Засміявся їжачок
І згорнувся у клубок.

— Не хитруй, підступна лиско,
Я тобі не колобок.

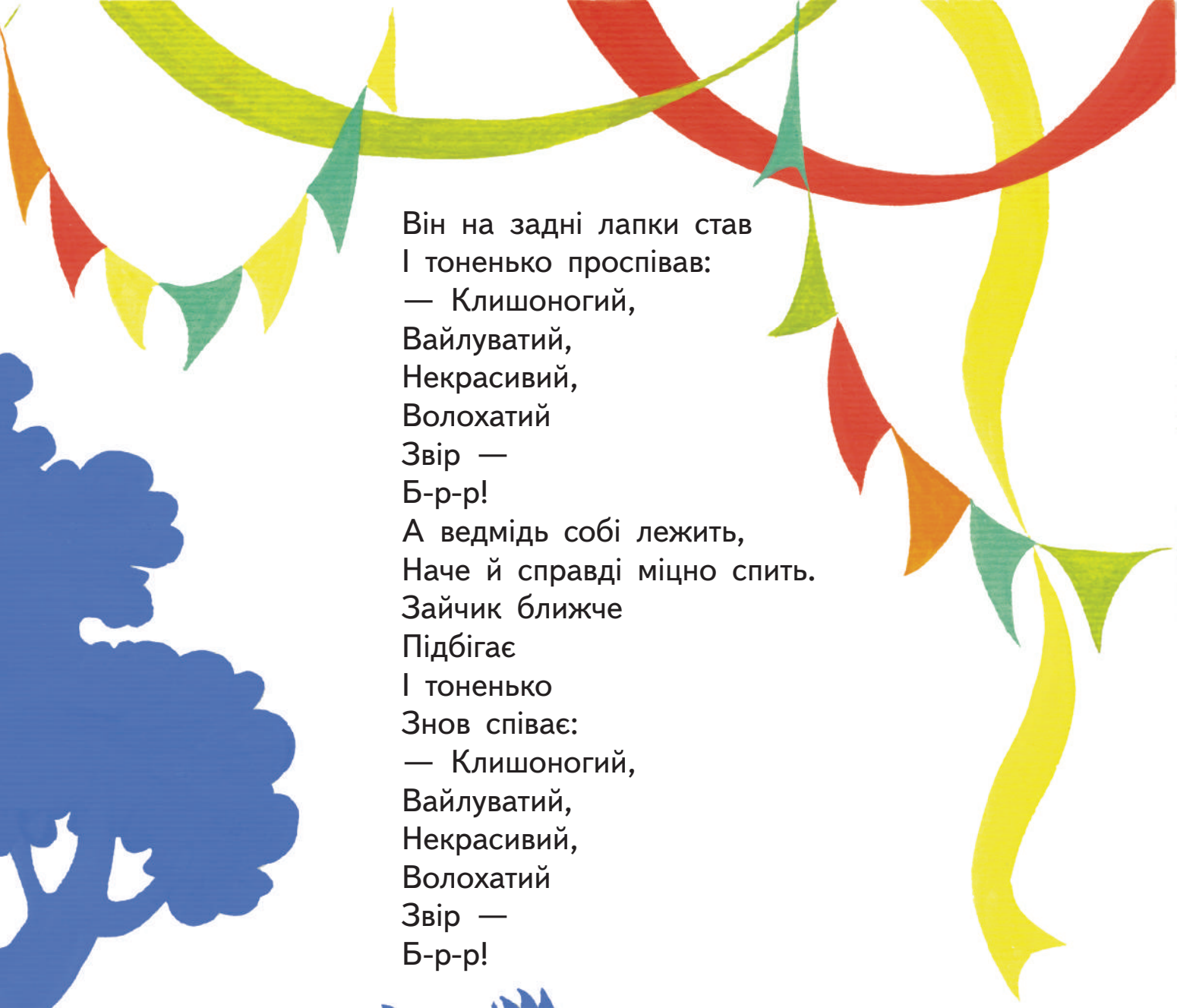

Грицько Бойко

ПОБІГАЙЧИК

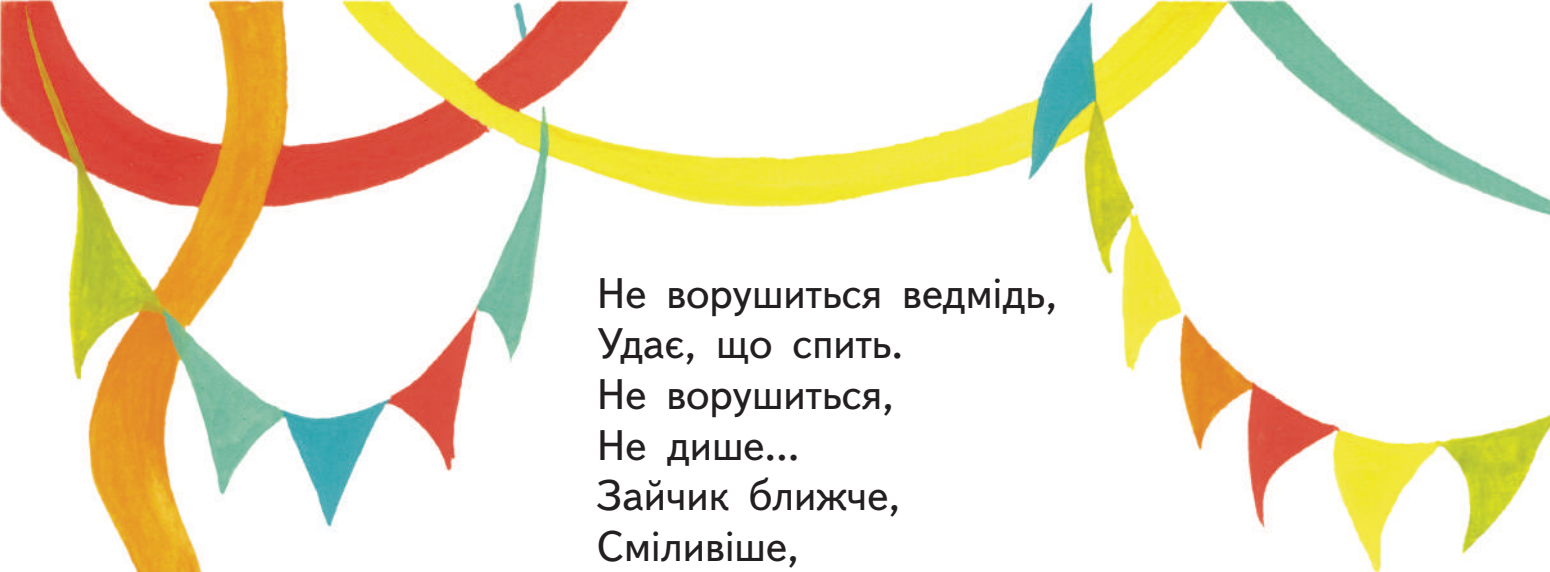
Біг у лісі
Сірий зайчик,
Сірий зайчик —
Побігайчик,
Дивиться: лежить,
Як гора, ведмідь.
Дума зайчик:
— Зупинюся
І з ведмедя
Посміюся —
Ця гора мене
Не наздожене!

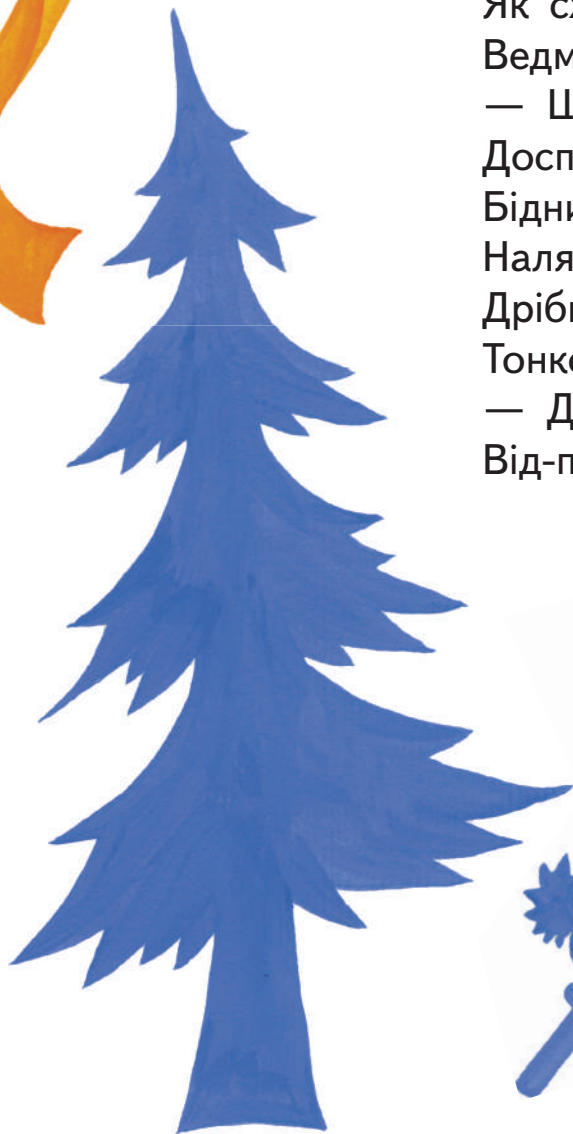
The top of the page is decorated with long, flowing streamers in yellow, red, and green, interspersed with small triangular flags of the same colors. On the left side, there is a dark blue silhouette of a tree with a thick trunk and a rounded, bushy canopy.

Він на задні лапки став
І тоненько проспівав:
— Клишоногий,
Вайлуватий,
Некрасивий,
Волохатий
Звір —
Б-р-р!
А ведмідь собі лежить,
Наче й справді міцно спить.
Зайчик ближче
Підбігає
І тоненько
Знов співає:
— Клишоногий,
Вайлуватий,
Некрасивий,
Волохатий
Звір —
Б-р-р!

Не ворухиться ведмідь,
Удає, що спить.
Не ворухиться,
Не дише...
Зайчик ближче,
Сміливіше,
Та не встиг він
Рот відкрити,
Як схопив його
Ведмідь.
— Що? Попався?
Доспівався?
Бідний зайчик
Налякався,
Дрібно задрижав,
Тонко пропищав:
— Дядечку ведмідь,
Від-пус-тіть!

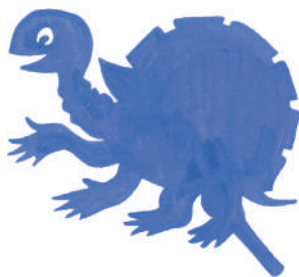
Еліна Заржицька

ПРО ЧЕРЕПАХУ НАТАЛКУ

Будемо знайомі: Наталка

Як, ви не знайомі з Наталкою? Адже це маленька й розумна черепашка, яка живе в нірці під кущем, на самісінькому березі річки. Якої? Та тієї самої, біля якої живеш ти, мій любий читачу.

Наталка — добра черепашка і має багато друзів і знайомих. А ще вона любить мандрувати, слухати казки і малювати. І, до того ж, про неї відомо стільки кумедних (а, може, повчальних?) історій. Хочете послухати?

Як Наталка Сороконіжку танцювати навчала

Наталка сиділа на березі і грала на дудочці. Та так ніжно і гарно, що сороконіжка Ніна, яка бігла повз неї, поспішаючи у своїх справах, зупинилась і заслухалась.

— Давай потанцюємо,— запропонувала їй черепашка.

— Я не вмію,— сумно зітхнула Ніна.— Коли я подумаю: «Спочатку підніму п'яту і двадцять восьми, а потім сьому і тридцять першу ніжки»,— вони не піднімаються.

— А ти не думай,— порадила Наталка.— Нехай вони самі розберуться, яка буде танцювати спочатку, а яка — потім.

— Ой, і справді виходить,— зраділа Ніна.

І танцювала довго-довго. Поки не втомилась.

Як Наталка на риболовлю ходила

Черепаша Наталка сиділа на березі з вудкою в лапах.
«Цікаво, яка риба упіймається на цього товстого черв'яка?» — розмірковувала вона, оближуючись.

Але... раптом із води виповз черв'як і швиденько поповз по вудці вгору.

— Ти куди?! — обурилась Наталка.

— Я вирішив, що вода — штука шкідлива. Для мого здоров'я, звичайно, — твердо відповів їй черв'як. — Не хочу більше риболовлею займатися.

І поповз до нірки. А Наталці довелося на базар іти. По рибу.

Як Наталка з географією потоваришувала

Черепаша Наталка вийшла на прогулянку. А назустріч їй — тритон Триша.

— Привіт, Наталко, — гукнув Триша. — Вкажи мені, будь ласка, найкоротший шлях до озера.

— Не можу... — розгубилася Наталка.

— А як називається річка, що до озера тече?

— Не знаю...

— А болото у нас на півдні чи на півночі?

— Хто його зна...

— Ти що ж, уроки з географії не відвідуєш?

— Не відвідую, — чесно зізналася Наталка.

Їй було дуже соромно. Відтоді Наталка не пропустила жодного уроку географії.

АНТРАКТ У ТЕАТРІ ТІНЕЙ

Театр тіней можна влаштувати і без екрана, на звичайній стіні. Для того щоб з'явилися зображення героїв, необхідно правильно скласти пальці рук.

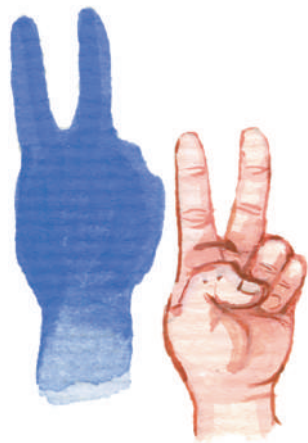
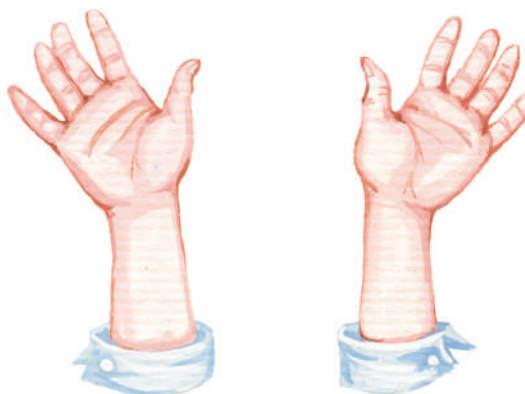
Марійка Підгірянка

ЗАГАДКИ

Відгадуйте загадки.
Показуйте відгадки.

Дві рідні сестриці
По п'ять синів мають.
Всі собі у праці
Щиро помагають.

Пара довгих вушок,
Сіренький козушок,
Скорий побігайчик.
А зветься ...

АНТРАКТ У ТЕАТРІ ТІНЕЙ

Звірята рогаті,
Та ще й бородаті,
Ходять пастиись в лози.
Хто? Вгадайте!..

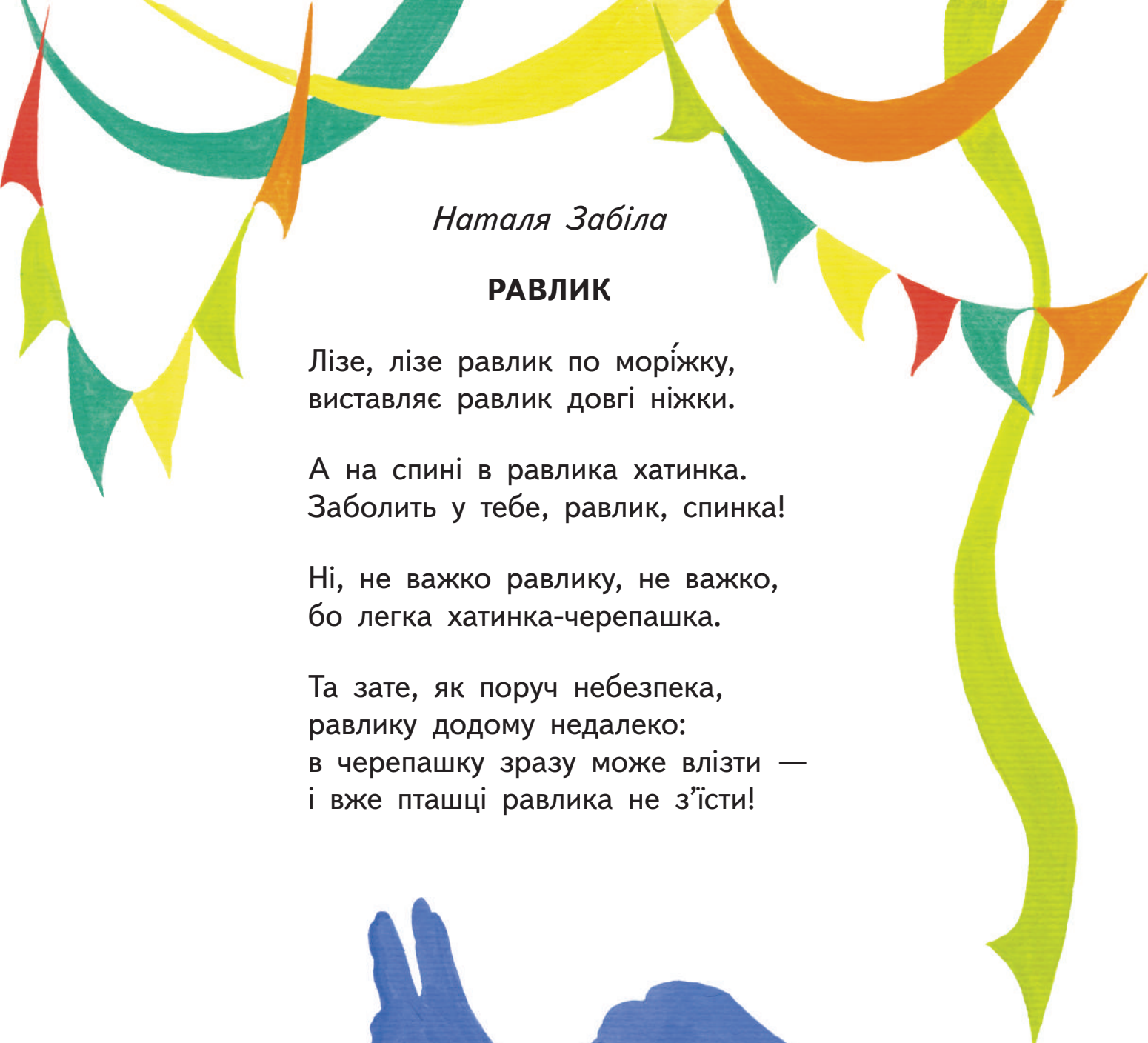
Гострі кігті має —
В подушки ховає.
Лазить все на плотик,
А зветься ...

Стоїть в стайні.
Вівса просить
І на собі
Хлопців носить.

Біле, як сніг,
Надуге, як міх,
Лопатами ходить,
По болоті бродить.

Наталя Забіла

РАВЛИК

Лізе, лізе равлик по моріжку,
виставляє равлик довгі ніжки.

А на спині в равлика хатинка.
Заболить у тебе, равлик, спинка!

Ні, не важко равлику, не важко,
бо легка хатинка-черепашка.

Та зате, як поруч небезпека,
равлику додому недалеко:
в черепашку зразу може влізти —
і вже пташці равлика не з'їсти!

Максим Рильський

ВІЄ ВІТЕР З-ПІД ВОРІТ

Віє вітер з-під воріт,
У воротях — сірий кіт.
Вітер сірому котові
Чеше вусики шовкові.

Ясне сонце вплива,
Коту спинку пригріва.
Кіт воркоче, кіт муркоче,
Ніби щось сказати хоче.

Юля Смаль

ОДНОГО ЧУДОВОГО ДНЯ (безкінечка)

Одного чудового дня
Прийшла до корови свиня,
Букет із блакитних фіалок
Корові свиня назбирала.
— Добридень, сусідко корово!
Я рада вас бачити знову!
Корова ж на це промовчала,
Якраз бо фіалки жувала.
А потім сказала: — Чудово!
Я буду від цього здорова!
Ви ж сядьте от тут, за столом —
Я вас пригощу молоком!
От так, пречудового дня
Прийшла до корови свиня...

Петро Сорока

ГРЕБІНЕЦЬ

Просив у друга півника
Веселий горобець:

— Продай, будь ласка, братику,
Червоний гребінець.

Щодня дбайливо буду я
Розчісувати хвіст,
І стану найчепурнішим,
Найкращим на весь ліс.

— Пробач мені, горобчику,
Та марна просьба ця,
Бо де ти бачив півника,
Що був без гребінця?
Нема такого, братику,
На всій землі, мабуть,
Ну, а коли і з'явиться,
То кури засміють.

Петро Сорока

ХТО МУДРІШИЙ

— Хто хитришій: кіт чи миша? —
Запитав у миші кіт.

Миша каже: — Я хитріша,
Бо сховаюся як слід.

— Хто мудріший? — кіт питає,
Звівши очі догори.

— Я, — мала відповідає, —
Бо — не вилізу з нори.

Олена Журлива

ХТО ЧИМ ЛЮБИТЬ ЛАСУВАТИ

Свинка каже:

— Хрю-хрю-хрю,
Я картопельку люблю.

Півник голосно кричить:
— Кукурудзи принесіть!

І корівка тут як тут:
— А мені травиці жмут.

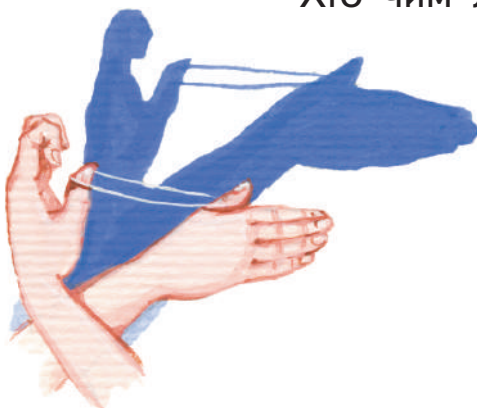
М'яса ласого шматок
З'їв би радо пес Дружок.

В стайні коник заіржав,
Мабуть, сіна забажав.

А качата на ставку
Ловлять ряску в холодку.

Ну, а з вас, мої малята,
Хто чим любить ласувати?

Тарас Шевченко

СВІТАЄ, КРАЙ НЕБА ПАЛАЄ

...Світає, край неба палає;
Соловейко в темнім гаї
Сонце зустрічає.
Тихесенько вітер віє;
Степи, **лани** мріють;
Між ярами над ставами
Верби зеленіють;
Сади рясні похилились;
Тополі на волі
Стоять собі, мов сторожа,
Розмовляють в полі.
І все то те, вся країна,
Повита красою,
Зеленіє, вмивається
Дрібною росою...

РЕПЕРТУАР ТЕАТРУ ТІНЕЙ

Грицько Бойко. Побігайчик

Заржицька Е. Про черепаху Наталку

Забіла Н. Равлик

Рильський М. Віє вітер з-під воріт

Журлива О. Хто чим любить ласувати

Шевченко Т. «Світає...»

Троє поросят. *Англійська народна казка*

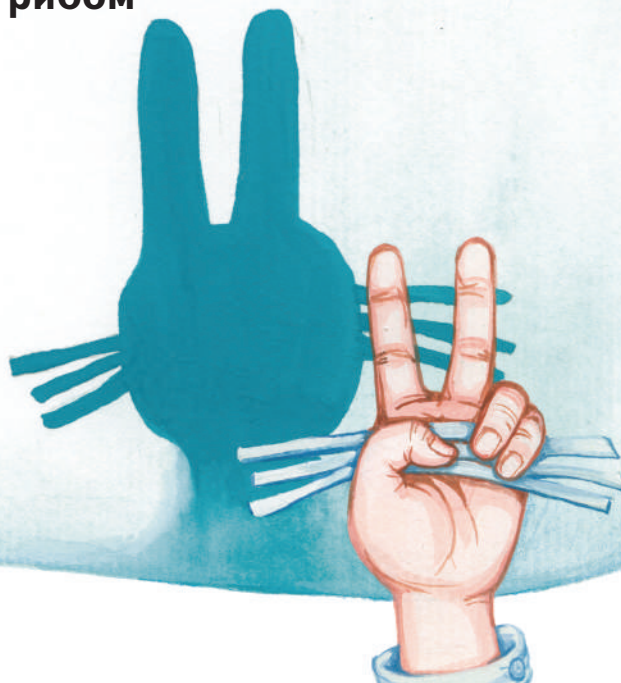
Перро Ш. Червона Шапочка

Пих. *Білоруська народна казка*

Лисиця і Журавель. *Українська народна казка*

Андерсен Г. К. Принцеса на горошині

Сутєєв В. Під грибом

ТЕАТР У ШАПОЧКАХ-МАСКАХ

Театр у шапочках-масках — це театр, у якому актори передають характер героїв не лише за допомогою голосу, а й через рухи і вираз обличчя.

Щоб грати в такий театр, необхідно підготувати шапочки-маски і реквізит.

Реквізит — речі, необхідні для вистави. Вони можуть бути справжніми або бутафорськими.

Бутафорські речі — це замінники справжніх речей, предмети для вистави, спеціально виготовлені з дешевих матеріалів. Наприклад, прикраси, зброя, посуд тощо.

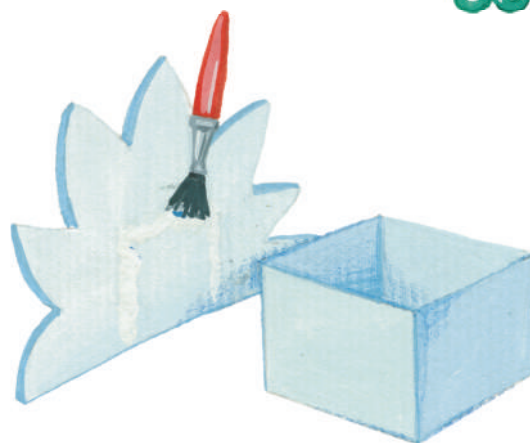
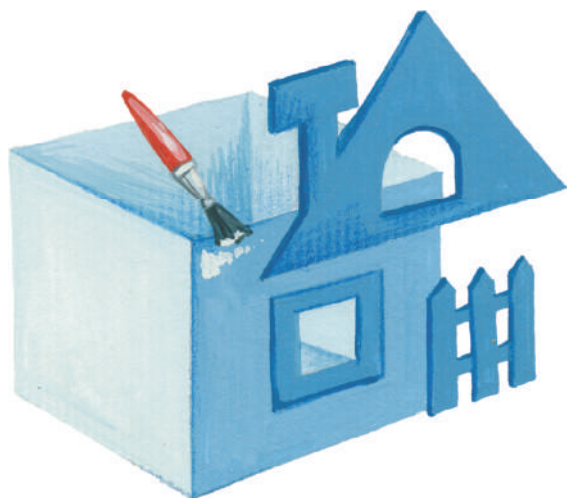
1. Щоб стати актором у театрі в шапочках-масках, необхідно навчитися змінювати вираз обличчя. Це допомагає показати різні емоції та почуття. Потренуйся показувати різні емоції та почуття.
2. Актор має навчитися перевтілюватися. Наприклад, граючи роль ведмедя, треба ходити вайлуватو, ревити, говорити гучним низьким голосом. Потренуйтеся перевтілюватися у ведмедя, зайця, собаку, півня, лисицю, kota.
3. Упізнай емоцію, яку показує актор.

У МАЙСТЕРНІ ТЕАТРУ В ШАПОЧКАХ-МАСКАХ

ВИГОТОВЛЕННЯ РЕКВІЗИТУ

РЕПЕТИЦІЯ В ТЕАТРІ В ШАПОЧКАХ-МАСКАХ

Микола Сингаївський

ПРО ЩО ГОВОРИЛИ ПТАХИ І ЗВІРІ

Ворон шепче воронятку:
— Мій біленький.
Слон гундосить слоненятку:
— Мій маленький.
Заєць каже зайченяті:
— Мій хвостатий.
Гуска шепче гусеняті:
— Мій крилатий.
Лев говорить левенятку:
— Мій ласкавий.
А їжак — їжаченятку:
— Мій лукавий.
Як почув я ті розмови
Птахів, звірів,
Ні зайчиську, ні слонові
Не повірив.
А чому?

Платон Воронько

В ЛІСІ Є ЗЕЛЕНА ХАТА

В лісі є зелена хата,
Там поснули ведмежата,
А найменший — вереда,
Сивій мамі набрида.
Каже: «Я не хочу спати,
Утечу вночі із хати,
Коли меду не даси,
Риби, сала, ковбаси!».
«Люлі-люлі, треба спати,—
Над синком шепоче мати,—
Як заснеш — тобі усе
Сон в корзині принесе».

Тренуйтеся перевтілюватися в різних героїв.

Ольга Коваленко

СПЕРЕЧАЛИСЬ ДВІ ЛИСИЧКИ

Сперечались дві лисички,
Дві малесенькі сестрички.
Перша каже: — Я рудіша,
В мене шубка найгарніша.

Друга їй відповідає:
— Я рудіша, всяк це знає!
Перша тільки посміхнулась
І до дзеркала метнулась.
Розглядає хвостик, лапки,
Гострі кігтики дряп-дряпки.
І говорить: — Хвостик мій
Дуже довгий і м'який!

Друга пісеньку співає,
Теж в люстерко заглядає:
— Маю очі намистинки,
Що горять, мов дві жаринки,
А ще вусики шовкові,
Як на житнім колоскові...

Сперечались дві лисички,
Дві малесенькі сестрички.
Сперечались аж до ночі —
Вже заплакані в них очі,
Та не можуть зрозуміти,
Хто найкращий з них у світі.

Раптом мама їх знайшла,
До люстерка підвела
І сказала: — Подивіться:
Раз — лисиця, два — лисиця.
Ви ж близнята, схожі ви,
Мов дві крапельки води!

Віра Паронова

ЯК КОШЕНЯ ШУКАЛО МАМУ

Кошенятко заблудилось.
Кошенятко розгубилось.
Плаче бідне серед двору.
Всім розказує про горе:
— Няв, няв, няв!
Знайдіть матусю!
Без матусі я боюся.

Тут ворона прилетіла.
Походжає, склавши крила.
Запитало кошеня:
— Може, мама ви моя?
— Ні! У тебе крил немає.
Ти біжиш, а я літаю.
В тебе шерсть, а в мене пір'я.
Зверху бачу все подвір'я.

Поможу тобі, кра-кра!
Є під хатою нора,
Там живе така ж тваринка:
Довгий хвостик, сіра спинка.

Кошенятко біля хати
Стало матінку чекати.
Раптом з нірки тишком-нишком
Вибігає сіра мишка.
Котик радісно: «Няв-Няв!
Мамо, я тебе шукав!».
А вона йому: «Дурненьке!
Ти — великий, я — маленька.
В мене лапочки тонкі,
А у тебе — он які!
Пі-пі-пі, шукай ти маму
Із великими ногами».
Що лишилось кошеняті?
Знову маму йде шукати,
Бачить звіра. В нього роги
І великі довгі ноги.

Запитало кошеня:

— Може, мама ви моя?

А корівонька: «Му-му!

Я до себе не візьму!

Мій синочок не такий.

Він — великий, ти — малий.

На ногах копит не маєш,

Босий по землі гуляєш.

В тебе лапки з пазурами.

Біля будки твоя мама».

— Няв-няв-няв! Знайшлась матуся!

Все, як в мене: вушка й вуса!

А собачка каже: «Ні!

Бо не родич ти мені!

Всі коти живуть у хаті.

Ми ж повинні працювати.

Гав-гав-гав! Не плач, маленьке.

Мамочка твоя близенько.

Он гуляє між кущами,

Доганяй швиденько маму!».

Киця запитала: «Няв,
Де, синочку, пропадав?
Я тебе шукаю зранку
І готова до сніданку».
Пригорнула, обійняла,
Молочком нагодувала.

АНТРАКТ У ТЕАТРІ В ШАПОЧКАХ-МАСКАХ

Івасик Усміхасик запрошує взяти участь у грі «Упізнай казку. Пригадай героїв».

Прочитайте початок казки. Пригадайте її назву. Знайдіть на малюнку й назвіть усіх героїв цієї казки. Хто зайвий?

Ішов дід лісом, а за ним бігла собачка, та й загубив дід рукавичку.

От біжить мишка, улізла в ту рукавичку та й каже:

— Тут я буду жити!..

АНТРАКТ У ТЕАТРІ В ШАПОЧКАХ-МАСКАХ

Прочитайте продовження казки. Знайдіть у поданому уривку речення, яке промовляли всі герої казки, коли підходили до рукавички. Потренуйтеся промовляти його від імені кожного героя.

- ...Коли це жабка плигає та й питає:
— А хто, хто в цій рукавичці?
— Мишка-шкряботушка. А ти хто?
— Жабка-скрекотушка. Пусти й мене!
— Іди!..

Івасик Усміхасик запрошує взяти участь у грі «Упізнай героя казки за голосом».

Промовляйте речення «А хто, хто в цій рукавичці?» різними голосами і відгадуйте, який герой казки «Рукавичка» так говорить.

АФІША

Як ішла через місточок —
Ухопила кленовий листочок,
Як ішла через гребельку —
Ухопила водиці крапельку.

Чиї це слова?
Хочете зустрітися із цим героєм?

ЗАПРОШУЄМО
на нову виставу
«КОЗА-ДЕРЕЗА»
в театрі шапочок-масок

Чекаємо на вас
у школі № _____, _____ класі
25 березня о 10 годині.

Михайло Карасьов

КОЗА-ДЕРЕЗА

Дійові особи:

Дід	Лисиця
Баба	Вовк
Коза	Ведмідь
Заєць	Рак-неборак

Дія перша

На сцені хата діда і баби. Біля хати — баба.

Баба

Вже й на вечір повертає,
А старого десь немає.
Як пішов годин у п'ять
На базар козу куплять,
То вже їсти наварила,
Ложки-миски перемила,
Пообідала сама —
А його нема й нема!

Ходить туди-сюди.

(Продовжує до глядачів)
Закортіло, бач, старому
Привести козу додому.
Причепився, як смола.
Я й грошей йому дала.
А тепер якщо ті гроші
Вкрадуть люди нехороші?
Діду я не подарую! *(Прислухається)*
О, якусь розмову чую.
Мабуть, це мій дід іде
І козу свою веде!

З'являється Дід, веде на налігачі козу.

Дід *(до Кози)* Ти, Козо, тримайсь позаду.
(До Баби)
Що, стара, а ти й не рада,
Що Козу тобі веду?

Коза мекає, наставляє на Бабу роги.

Баба Чує серце — на біду
Ти привів оцю тварину!

Дід Та не лайся. Дай ряднину,
Я підстилки принесу,
Ну, а ти паси козу.

Баба бере налігач. Коза впирається.

Дід (*продовжує*) Та шукай гарненьку пашу.
Нагодуй Козульку нашу,
Щоб була, немов гора.
Зрозуміла все, стара?

Баба Зрозуміла.

Коза смикає Бабу і тягнеться до хати.

Баба (*до Кози*) Ач, проклята!
Ти не бачиш, що то хата?
В поле, в поле завертай!
Діду, он ціпок подай!

Баба жене Козу пастися. Слідом виходить Дід.

Дія друга

Біля хати дід.

Дід Ху! Полагодив я двері,
Сіна кинув до вечері,
Ще й соломки підстелив,
Наче все як слід зробив.

З'являється Коза, слідом за нею Баба.

Дід (*до Кози*)   Кізенько моя люба,
Кізенько моя мила,
Чи ти пила, чи ти їла?

Коза   Не пила я і не їла,
Баба пасти не хотіла.
Як ішла через місточок —
Ухопила кленовий листочок,
Як ішла через гребельку —
Ухопила водиці крапельку.
Тільки пила, тільки й їла.

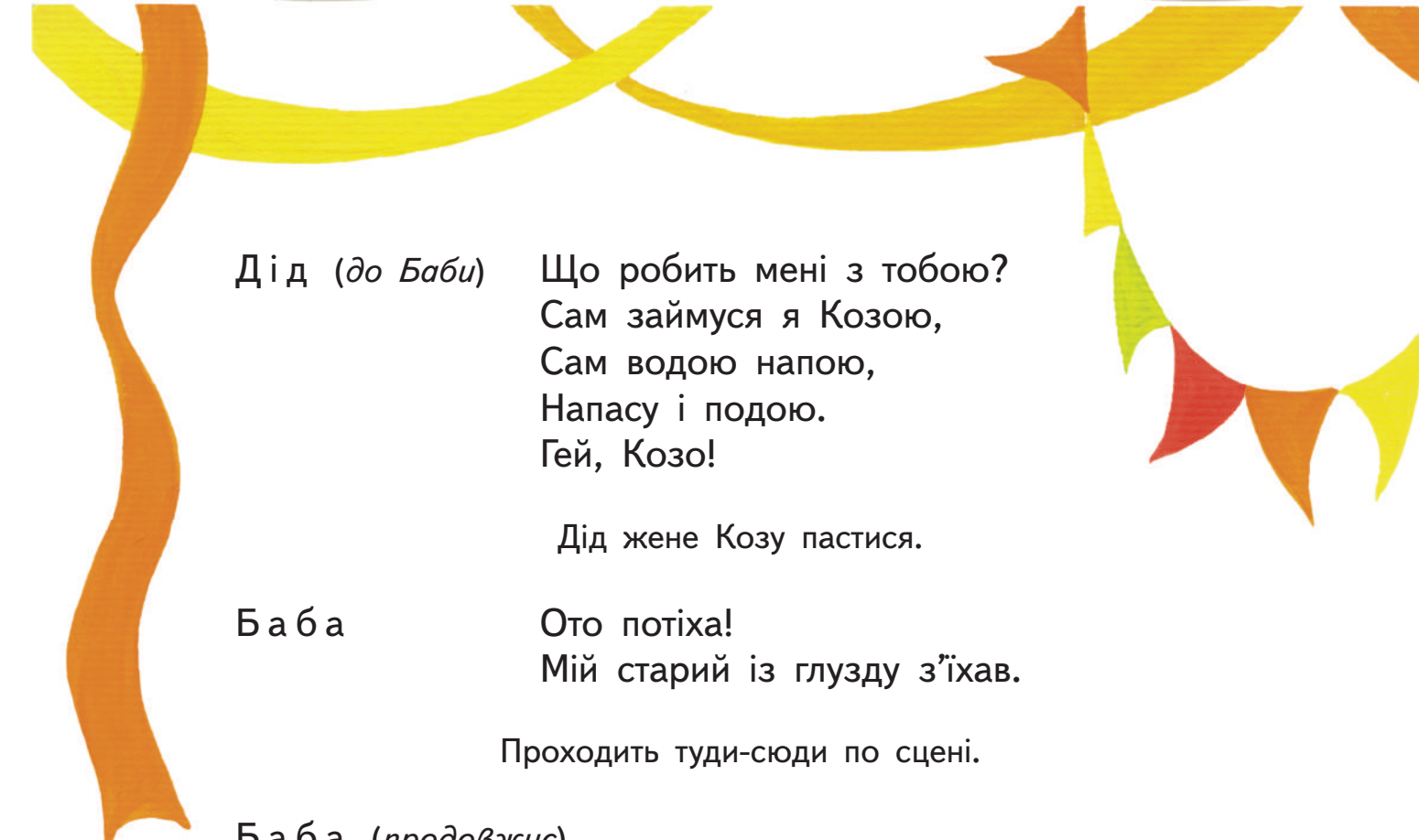
Дід (*сердито*)   Що ти кажеш? От біда!
Ти чого, стара, не пасла?!
Молока не буде й масла,
Як Козу так годувать!

Коза   І води їй не давать!

Баба   І пила вона, і їла.
Чим же я їй не вгодила?

Коза   Бреше, бреше, ти не вір.
Не пускай її у двір!

Дід *(до Баби)*   Що робить мені з тобою?
Сам займаюся я Козою,
Сам водою напою,
Напасу і подою.
Гей, Козо!

Дід жене Козу пастися.

Баба   Ото потіха!
Мій старий із глузду з'їхав.

Проходить туди-сюди по сцені.

Баба *(продовжує)*
О! назад уже жене.
Ну, згадаєш ти мене!

З'являється Дід із Козою.

Дід   А тепер, стара, не лайся,
А скоріш Козу питайся,
Чи на полі паша є?
До цих пір траву жує!

Баба *(єхидно, передражнюючи Діда)*
Кізонько моя люба,
Кізонько моя мила,
Чи ти пила, чи ти їла?

Коза   Не пила я і не їла!

Дід   Як таке сказати посміла?

Коза

Тільки бігла через місточок —
Ухопила кленовий листочок,
Тільки бігла через гребельку —
Ухопила водиці крапельку!

Дід

Кізко, Кізко, схаменися!

Коза

От, дивися, причепився!
Бабо, ти йому не вір,
Не пускай його у двір!

Дід *(розлютовано)*

Де мій ніж? Заріжу кляту!

Коза *(насмішкувато)*

Ой, який ти Дід завзятий!
А попробуй-но, заріж.
Та не візьме мене ніж!

Дід підступає до Кози,
та мекає
й тікає з двору.

Дід (до Баби, винувато).

Ти на мене не дивися,
Бачу й сам, що помилився.
Думав, буде молоко,
А воно, бач, отако...

Дія третя

Ліс. У лісі Зайчикова хатинка. Лісом іде Коза, співає.

Коза

Я Коза-дереза,
За три копи куплена,
Півбока луплено...
Як залізе в мене біс —
Розжену увесь цей ліс!

Зупиняється біля хатинки, зазирає у вікно.

Коза (продовжує). От і хатка є для мене.

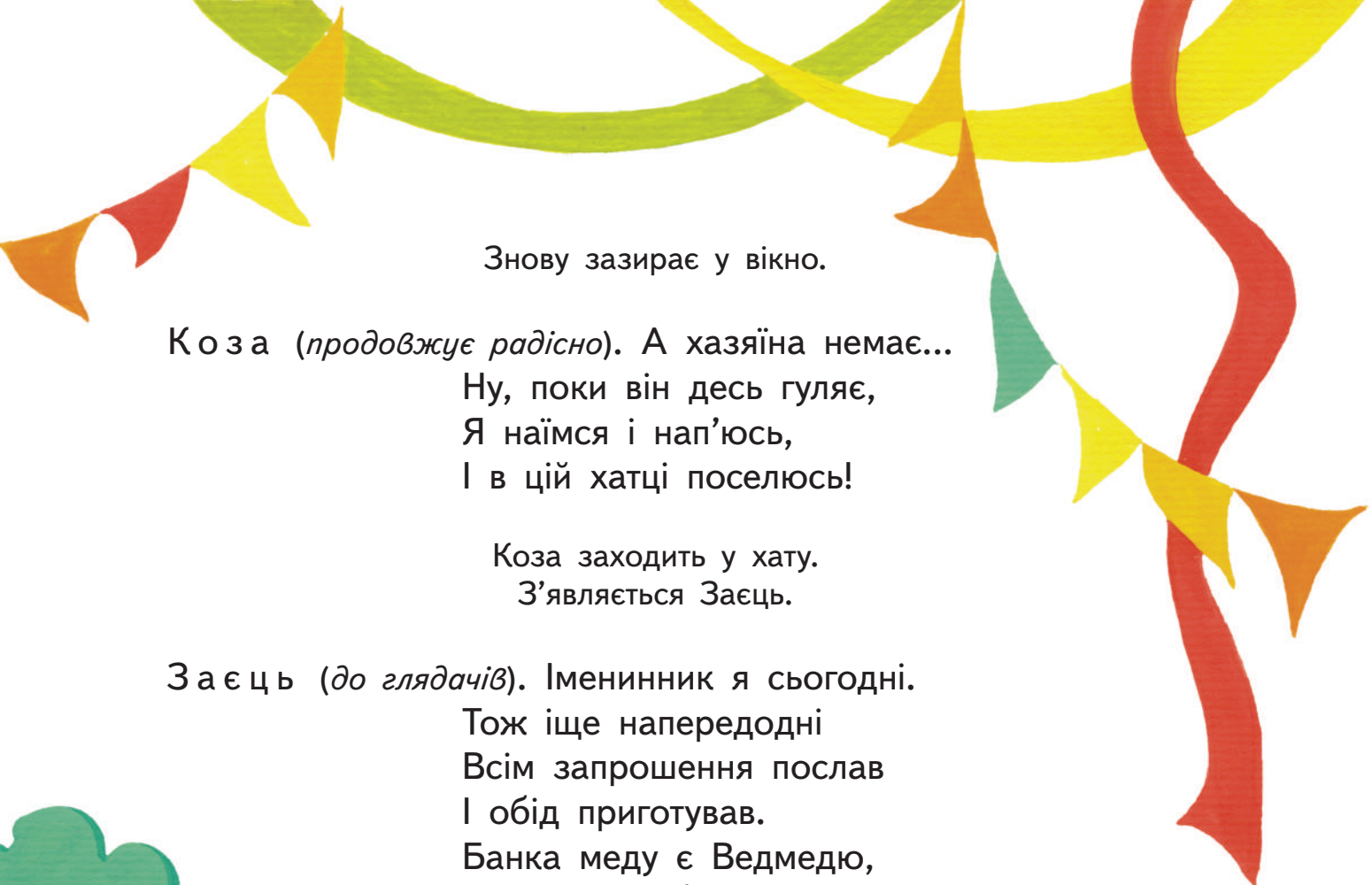
В хаті печене й варене,
Стіл накритий, ти дивись!
Гей, хазяїне, озвись!

Прислухається, та відповіді не чути.

Коза (продовжує). Утомились мої ноги,

Та й голодна я з дороги.
Ще й не спала цілу ніч.
А пускай мене на піч!

Знову зазирає у вікно.

Коза *(продовжує радісно)*. А хазяїна немає...

Ну, поки він десь гуляє,
Я наїмся і нап'юсь,
І в цій хатці поселюсь!

Коза заходить у хату.
З'являється Заєць.

Заєць *(до глядачів)*. Іменинник я сьогодні.

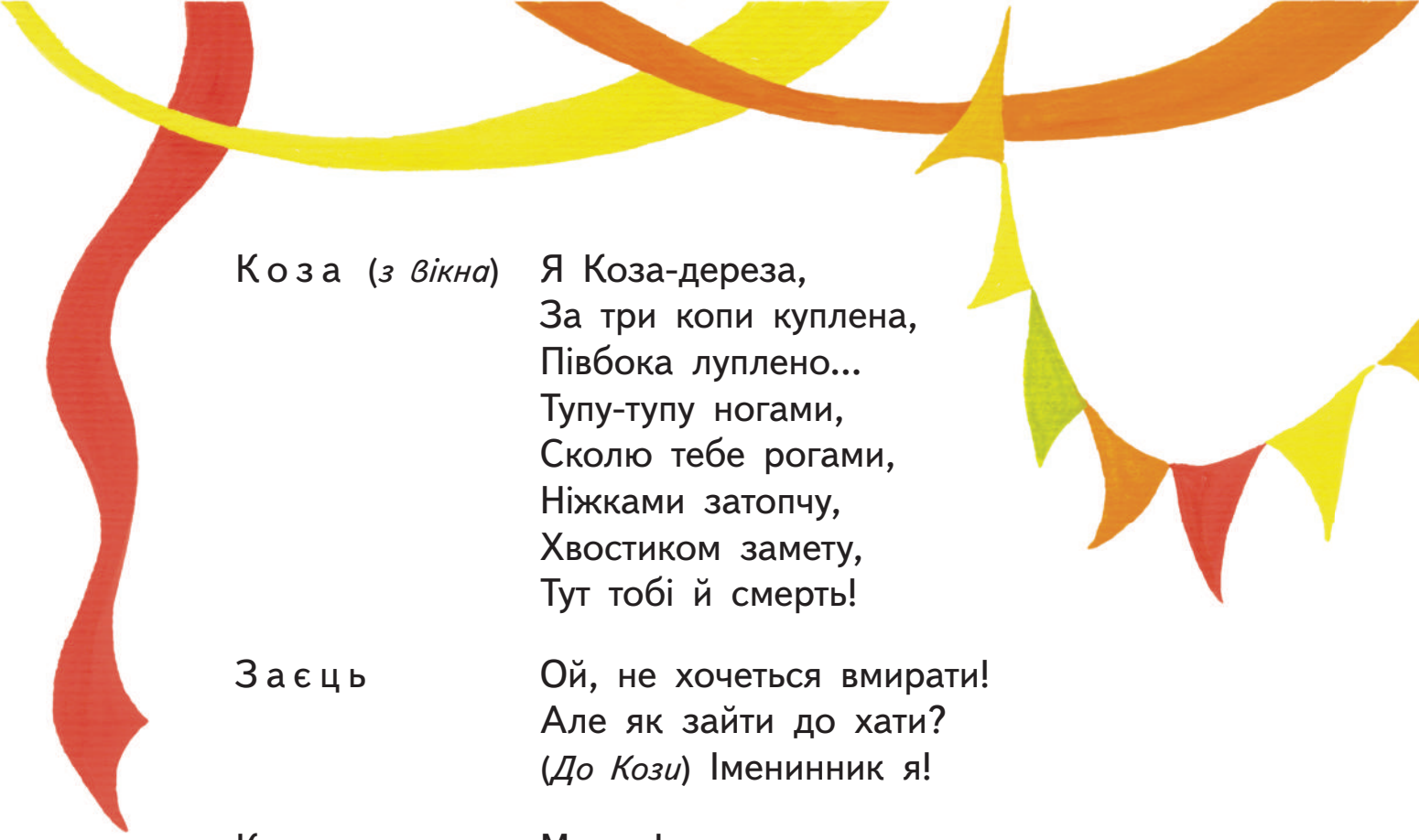
Тож іще напередодні
Всім запрошення послав
І обід приготував.
Банка меду є Ведмедю,
Для Лисиці буде птиця.
Вовку м'яса кілограм
З холодильника подам...

Заглядає у вікно.

Заєць *(продовжує здивовано)*

О! То хто в мою хатину
Сам прийшов на іменини?
Бачу, цей незваний гість
Всі харчі мої поїсть!
А хто-хто в моїй хатці?

Коза (з вікна) Я Коза-дереза,
За три копи куплена,
Півбока луплено...
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету,
Тут тобі й смерть!

Заєць Ой, не хочеться вмирати!
Але як зайти до хати?
(До Кози) Іменинник я!

Коза Ме-е-е!

Заєць Пропав!
Нащо хоч гостей гукав?

Заєць сідає край дороги, плаче.
Біжить Лисичка.

Лисичка Гей, сусіде! Чом ти плачеш?
В гості кликав же неначе?
В шлунку пусто, в роті сухо.
Дай-но підтягну за вуха,
Та пішли мерщій до хати!

Заєць Так у хаті звір рогатий,
Проганяє він мене!

Лисичка Ну, мене не прожене.

Заглядає у вікно.

Лисичка *(продовжує)*. А хто-хто в Зайчиковій хатці сидить?

Коза   Я Коза-дереза,
За три копи куплена,
Півбока луплено...
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету,
Тут тобі й смерть!

Лисичка   Е, хоч пахне з хати смачно,
Та зайти у хату лячно.
Жаль, пропав такий обід.
(До Зайця) Ну, побігла я, привіт!

Лисичка біжить. Заєць плаче.

З'являється Вовк.

Вовк   Я такого ще й не бачив:
Іменинник гірко плаче!
Що там сталося, розкажи.

Заєць   Вовче, брате, поможи!
Там якась лиха тварина
Не пуска на іменини.

Вовк *(грізно)*   Що таке?! Та хто посмів
Найсильнішого з вовків
Не пускати?! Клянусь богами —
З'їм з рогами і ногами!
Хто-хто в Зайчиковій хатці сидить?

Коза   Я Коза-дереза,
За три копи куплена,
Півбока луплено...
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету,
Тут тобі й смерть!

Вовк *(до Зайця)*.   Я б її!.. Та неохота,
Спішна в мене є робота...
(До глядачів)
Краще я оцю біду
Стороною обійду!

Вовк тікає. Зайчик плаче.
З'являється Ведмідь.

Ведмідь

В хаті мед є — нюхом чую.
Мабуть, тут я й заночую.
Ти дивися — і Зайча
У дворі мене стріча!

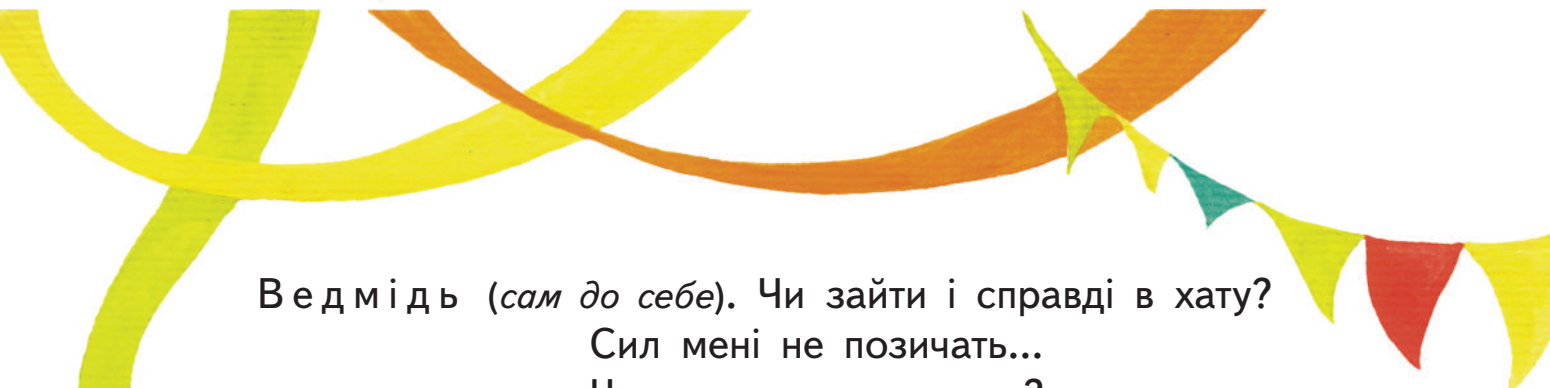
Заєць (*крізь сльози*). Видно, дядечку Ведмедю,
Не скуштуєте ви меду,
Бо у хаті звір сидить,
Нахваляється убить
Кожного, кого побачить!

Ведмідь (*задкує*). То піду назад я, значить.

Заєць

Почекайте, ви ж Ведмідь!
То візьміть та проженіть
Це страховище рогате!

Ведмідь (*сам до себе*). Чи зайти і справді в хату?
Сил мені не позичать...
Чи спочатку закричать?
Закричу я страшно й дико,
Звір умре від того крику! (*Кричить*)
Досить в хаті цій сидіть!
Гей, вилазь, бо я Ведмідь!

Коза виглядає з вікна, Ведмідь жахається.

Коза   Я Коза-дереза,
За три копи куплена,
Півбока луплено...
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету,
Тут тобі й смерть!

Ведмідь   Ні, Зайчисько, я боюся.
Видно, звір цей щось не в дусі,
Ще рогами штриконе —
Й поминай, як звать мене.

Ведмідь тікає. Заєць плаче.
З'являється *Рак-неборак*.

Рак-неборак   Що ти плачеш, Зайцю сірий?

Заєць   Бо ніхто не може звіра
З хати вигнать.

Рак-неборак Що за звір?

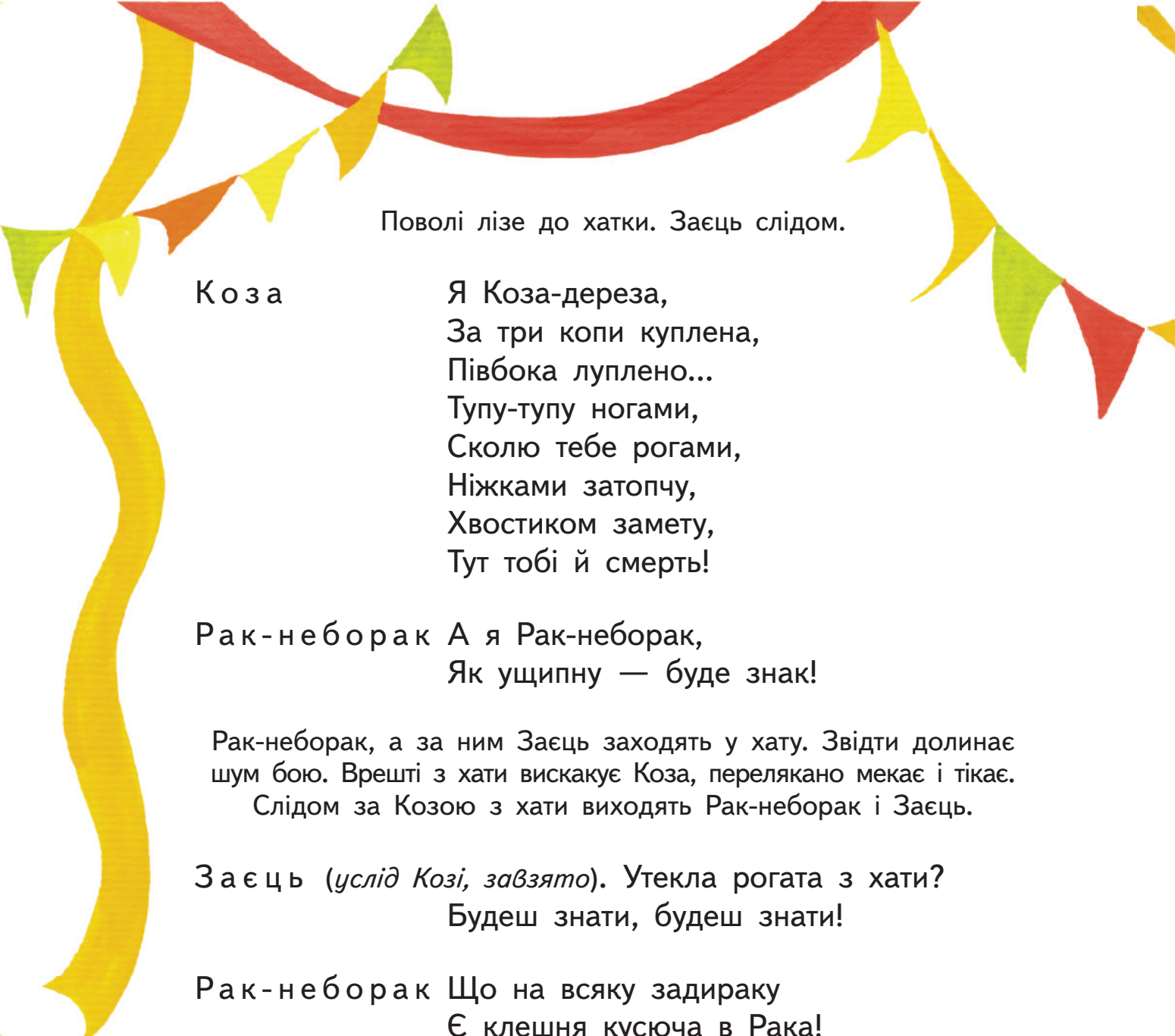
Заєць   Ти не виженеш, повір.
Тут були уже й сильніші,
Та розбіглися, як миші.
Звір той дуже-дуже злий.

Рак-неборак Не дивись, що я малий.
Бо не сила, і не роги
Запорука перемоги,
А хоробрий, вірний друг
Та твердий, незламний дух!
Чи готовий ти до бою?

Заєць   Так.

Рак-неборак Тоді іди за мною,
І не бійся. Знає всяк,
Що в бою не видасть Рак.
Хто-хто в Зайчиковій хатці сидить?

Поволі лізе до хатки. Заєць слідом.

Коза

Я Коза-дереза,
За три копи куплена,
Півбока луплено...
Тупу-тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету,
Тут тобі й смерть!

Рак-неборак А я Рак-неборак,
Як ущипну — буде знак!

Рак-неборак, а за ним Заєць заходять у хату. Звідти долинає шум бою. Врешті з хати вискакує Коза, перелякано мекає і тікає.
Слідом за Козою з хати виходять Рак-неборак і Заєць.

Заєць (*услід Козі, завзято*). Утекла рогата з хати?
Будеш знати, будеш знати!

Рак-неборак Що на всяку задираку
Є клешня кусюча в Рака!

Заєць (*до Рака-неборака*). Сто приятелів навкруг,
Але ти — найкращий друг!
Допомога знадобиться —
Я піду й за тебе биться,
І ніякій злій тварині
Не здолати нас віднині!

Кінець.

РЕПЕРТУАР ТЕАТРУ ТІНЕЙ

Паронова В. Як кошеня маму шукало

Карасьов М. Коза-дереза (за мотивами української народної казки)

Забіла Н. Сорока-білобока

Пчілка Олена. Казочка про коржика

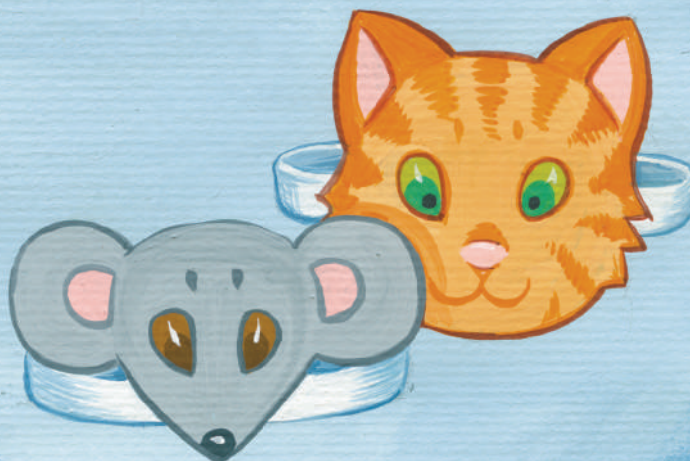
У сонечка на гостинах. Словацька народна казка

Ходить гарбуз по городу. Українська народна пісня

Півник і двоє мишенят. Українська народна казка

Усач Г. Як зайчик Кося знайшов собі друга

Старостенко Ю. Смілива зозулька

ТЕАТР НА ШКІЛЬНІЙ СЦЕНІ

Театр на шкільній сцені — це більш складний вид театру. Він вимагає від учасників певної акторської майстерності, знання театральних секретів.

У театрі на шкільній сцені найбільш цікавими будуть сценки зі шкільного життя та казкові пригоди. Для постановки можна використати як готові п'єси, так і створені самостійно (художні твори, перероблені на сценарій).

Сценарій — це перероблений художній твір для показу на сцені. У ньому докладно зазначено, де відбувається дія і які для цього потрібні декорації, хто що і як говорить, яка музика супроводжує дії.

Щоб організувати театр на шкільній сцені, необхідно створити колектив зацікавлених учасників, кожен із яких буде займатися своєю справою і за необхідності допомагатиме іншим.

Сценарист — той, хто пише сценарій.

Режисер — той, хто проводить репетиції вистави, підказує акторам, як краще зіграти роль.

Звукооператор — той, хто добирає музику і звукові ефекти (наприклад, цокання копит, шум дощу, скрипіння дверей тощо) до спектаклю і вмикає їх, коли потрібно.

Костюмер — той, хто готує костюми для акторів.

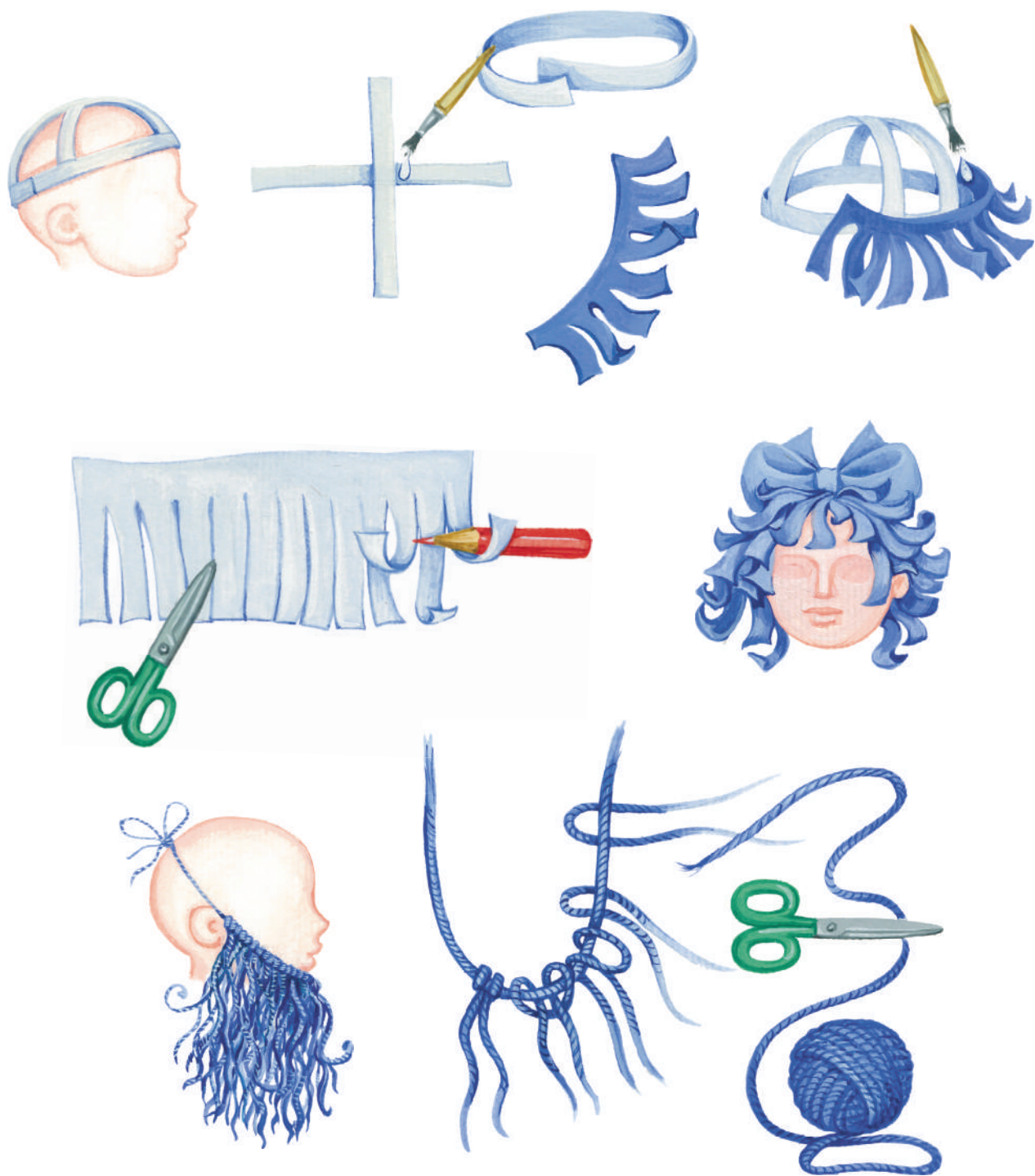
Гример — той, хто за допомогою гриму надає обличчю актора певного вигляду.

У МАЙСТЕРНІ ТЕАТРУ НА СЦЕНІ

У МАЙСТЕРНІ ТЕАТРУ НА СЦЕНІ

РЕПЕТИЦІЯ В ТЕАТРІ НА СЦЕНІ

Івасик Усміхасик навчає, як стати режисером і сценаристом

1. Прочитайте вірш.

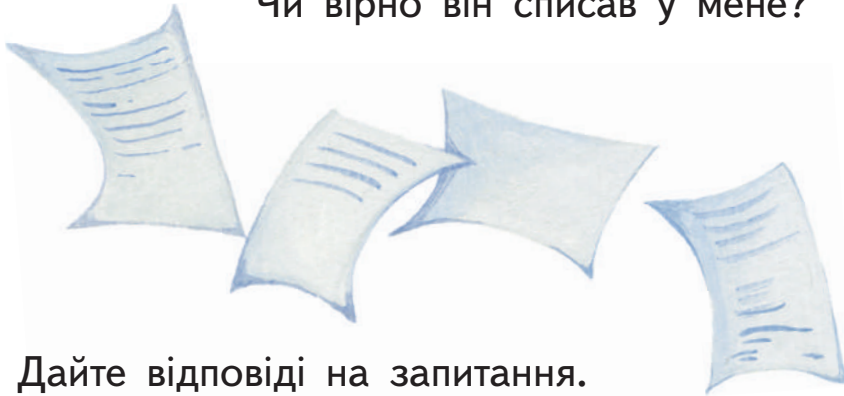

Грицько Бойко

ПОЯСНИЛА

— Чого увесь урок ти, Лідо,
Пасешся в зошиті сусіда?

— Перевіряю я Семена:
Чи вірно він списав у мене?

2. Дайте відповіді на запитання.

- Де відбувається розмова?
- Хто з ким розмовляє?
- Що відбулося перед розмовою? Хто де знаходився?
- Який настрій має той, хто почав розмову? Яким голосом він говорив свої слова?
- Який настрій у того, хто відповідає?
- Що відбулося після розмови?

3. Складіть сценарій.

4. Розіграйте виставу з друзями.

СЦЕНАРІЙ ЗА ВІРШЕМ ГРИЦЬКА БОЙКА «ПОЯСНИЛА»

Дія відбувається в класі.
Дівчинка весь час підглядає в зошит сусіда.
Це помічає вчителька і підходить до дівчинки.

Учителька (*трохи сердито*)

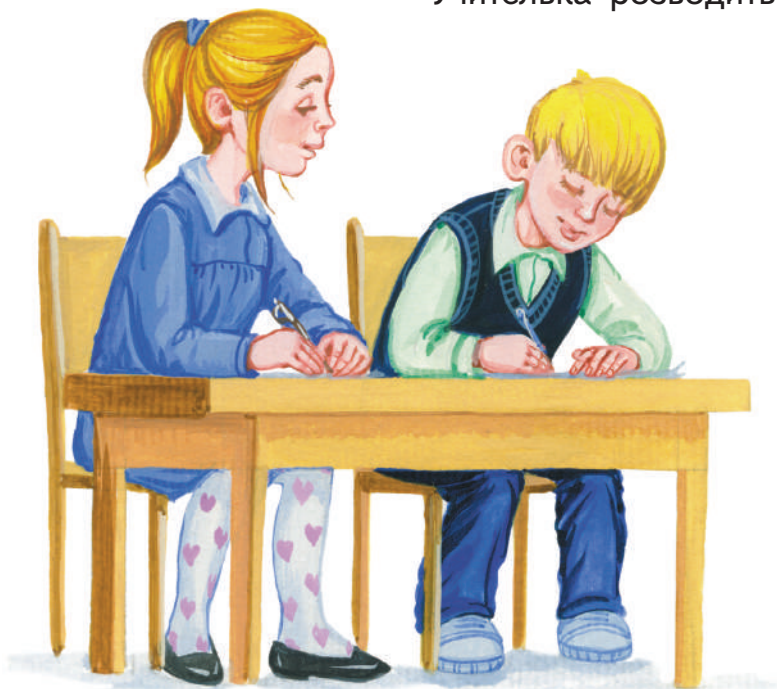
— Чого увесь урок ти, Лідо,
Пасешся в зошиті сусіда?

Учениця робить невинний вигляд,
нібито вона нічого поганого не робила.

Учениця (*кліпає очима і говорить трохи обурено*)

— Перевіряю я Семена:
Чи вірно він списав у мене?

Учителька розводить руками.

Грицько Бойко

ХТО СПІШИТЬ, ТОЙ СМІШИТЬ

Неподалеку від річки,
З'ївши курочку, лисичка
Під кущами спочива.
Бачить: лізе черепаха,
Черепаха-костомаха,
Лізе, наче нежива.
Ось лисичка їй гукає:
— Йди, голубонько, сюди!
Я від спраги помираю —
Принеси мені води...

Черепаха каже їй:
— Добре, лиско, я мерщій...
Річка близько, тож біжу
І тобі допоможу!
Три години йшла до річки,
Три години йшла назад.
Повернулась до лисички,
Ледве дише... піт мов град...
— Я була вже коло броду —
Та куди ж набрати воду?
І нащо було спішити?
Хто спішить, той смішить!

АНТРАКТ У ТЕАТРІ НА СЦЕНІ

Івасик Усміхасик запрошує взяти участь у конкурсі читців.
Прочитайте і розіграйте в парах вірші Грицька Бойка.

РУКАВИЦІ

- Що це ти шукаєш, Грицю?
- Десь посіяв рукавиці...
- Подивися: може, ці,
Що у тебе у руці?

КОЛИ СПІВАЛИ

- Чого так пізно йдеш додому?
- Це я в гуртку був хоровому.
- І що ж сьогодні ви співали?
- Ми не співали — танцювали!
- Ну, а співали ж ви коли?
- Співали, як додому йшли...

ОСКОМА

- Ти чого скривився, Грицю?
- Та Іванко з'їв кислицю...
- З'їв же він, а ти при чому?
- Він нагнав мені оскому!

ХТО ЧИМ ХВАЛИТЬСЯ

— Починаю я завжди
Першим перекличку!
— А я першим на труді
Вистругав поличку!
— А я першим весь урок
Руку підймаю!
— А я... першим на дзвінок
З класу вибігаю!!!

КАВУНИ НЕ ВИННІ

— Де це ти порвав штани?
Лазив знов по кавуни?
— Кавуни не винні:
Лазив я по дині!

ЩЕ І ВЖЕ

— Ти спиш, Івасику?
— Ще ні...
— То принеси води
Мені!
— Ніяк очей
Не розтулю:
ВЖЕ сплю...

Олександр Олесь

ЯЛИНКА

Раз я взувся в чобітки,
Одягнувся в козушину,
Сам запрягся в саночки
І поїхав по ялинку.

Ледве я зрубати встиг,
Ледве став ялинку брати,
А на мене зайчик — плиг!
Став ялинку віднімати.

Я — сюди, а він — туди...
«Не віддам,— кричить,— нізащо!
Ти ялинку посади,
А тоді рубай, ледащо!

Не пущу, і не проси!
І цяцьками можна гратись:
Порубаєте ліси —
Ніде буде і сховатись.

А у лісі скрізь вовки,
І ведмеді, і лисиці,
І ворони, і граки,
І розбійниці-синиці».

Страшно стало... «Ой, пусти!
Не держи мене за поли!
Бідний зайчику, прости,—
Я не буду більш ніколи!»

Низько, низько я зігнувся
І ще нижче скинув шапку...
Зайчик весело всміхнувся
І подав сіреньку лапку.

Іван Світличний

ВЕДМЕЖА ХВОРОБА

Щось ведмедик зліг,
Зовсім занеміг,
Побивається та стогне,
Аж гуде барліг.
— Ой!— кричить.— Умру!
Ой, не чую рук!
Щось у оці, а чи в боці —
Сам не розберу.
Ой, язик опух!
Ой, заклало слух!
Чи то гикавка, чи кашель
Забиває дух!
Голова гуде,
Обертом іде,
Кості ломить і судомить,
Лиш не знаю де.
Ой, живіт болить!
Ой, п'ята свербить!
На зубах така оскома,
Аж в очах рябить.
Поперек пече,
Віддає в плече,
Нудить-млоїть під п'ятою
Й, може, десь іще!
В носі крутить так,
Що аж хвіст набряк,

Що аж меду захотілось
Сам не знаю як.
Лікар вислухав,
Лікар вистукав,
Каже: — Це така хвороба —
Комизистика.
І хвороба ця
Так лікується:
Треба добре натщесерце
Дати... ремінця.

Григорій Усач

КРАСЕНЬ

Маленьке ведмежатко
Прийшло до ручая.
— У воду подивлюся:
Яке насправді я?
Бо каже мама: «Красень,
Як сонечко ясне».
Ану, водичко чиста,
Покажуй-но мене.

Із ручая на нього
Дивилось щось таке
Окате-балухате,
Зелене і слизьке.
Злякалось ведмежатко:
— Це я таке?! Ова!..—
У відповідь окате
Озвалося:
— Ква-ква!

Інна Кульська

ПРИГОДА З ВОВКОМ

Для вистави-казки
Є костюми й маски.
Трієчко дівчаток
Грають поросятко,
А хлопчик Діма ловко
Вдає страшного вовка:

У нього вовча шуба,
Йому ричати любо,
Він в залі всіх підряд
Злякає маленят!

Та вовкові під носа
Хтось дзеркало підніс...
Він рикнув, глянув раз
І раптом втік від нас!

За ним біжать дівчатка —
Рожеві поросятка:
— Повернись, будь ласка,
Зараз наша казка!
Ходім на сцену, вовче! —
А вовк іти не хоче.

Аж в спальні, за дверима,
Страшний вовчисько Діма
Здивовано признався:
— Я сам... себе... злякався!

РЕПЕРТУАР ТЕАТРУ НА СЦЕНІ

Грицько Бойко. Хто спішить, той смішить

Олександр Олесь. Ялинка

Світличний І. Ведмежа хвороба

Усач Г. Красень

Кульська І. Пригода з вовком

Пригара М. Кривенька качечка

Пригара М. Лісові зайди

Глібов Л. Коник-стрибунець

Чайка Днірова. Коза-дереза

Чайка Днірова. Пан Коцький

Костецький Г. Домашній твір

Перро Ш. Попелюшка

Стельмах Я. Нахаба

АФІША

ЗАПРОШУЄМО

24 квітня о 13.00
до актової зали школи
на виставу
шкільного театру

Марія Пригара

КРИВЕНЬКА КАЧЕЧКА

(за мотивами
української народної казки)

ДІЙОВІ ОСОБИ ТА ВИКОНАВЦІ:

Кривенька качечка
Дід
Бабуся
Сусідка
Качки

Соня Труш
Сергій Крикун
Олена Хмара
Леся Коваль
учні 4-А класу

Режисер — Карпенко Н. М.,
учитель 4-А класу

Марія Пригара

КРИВЕНЬКА КАЧЕЧКА

Дійові особи:

Кривенька	Бабуся
качечка	Сусідка
Дід	Качки

Картина I

Зелений лісок — кущі, деревця, квіти, Під кущами білі грибки.
На галявинку вийшла бабуся, зморщена, згорблена, пов'язана
хусткою. На руці козубок.

Бабуся (*зупиняється, хитає головою*).

Оце вже й квітнуть квітоньки,
Пташки примчали з весною,
Одній мені нерадісно,
Мені, старій, невесело.
Була б у мене донечка,—
Гукала б під віконечком:
«Пусти гуляти, матінко,
Побігати на сонечку!»
О-ох!

Бабуся затулила обличчя руками й гірко заплакала. Тут за кущами озвався голос: «Аго-ов, бабуся! Де ти?». На галявину вийшов дідусь у полотняній сорочці і солом'яному брилі.

Дід (*підходить до бабуся*). Знову ти, бабуся, плачеш? Оце біда! В хаті — плаче, в лісі — плаче. Та годі вже! Перестань!

Бабуся. Як же мені, діду, не плакати? В усіх діти є, а в нас немає. Хто ж нас, старих, догляне? *(Втерла сльозу.)*

Дід. Та не плач, кажу. Он, бач, грибочків скільки! Це, мабуть, перші після дощукі. *(Він нахилився, зірвав грибок, показав бабусі.)*

Бабуся *(махнула рукою)*. Нічого мені і не треба. Була б у мене донечка, пішла б зі мною в ліс грибки збирати. Сказала б: «На тобі, матінко, грибочок».

Бабуся зітхнула й собі нахилилась за грибами. У цей час у кущах щось запищало.

Бабуся *(випросталась)*. Діду, чуєш?

Дід *(не розгинаючись)*. То пташка десь пищить.

Писк чути знову.

Дід *(випростується)*. Бабо, чуєш?

Бабуся. Та я ж тобі кажу. Може, хто дитину в лісі загубив, а воно, бідне, в траві пищить. Ходім швидше, подивимось.

Обоє хутко пішли до кущів.

Бабуся. Ось тут пищало.

Дід. Ні, ось тут.

Тут знову щось запищало в них за спиною. Вони побігли туди.

Дід. Осьдечки! Ось воно!

Він розсунув кущі і щось витяг звідти.

Бабуся *(сплеснула руками)*. Ти глянь — качечка. Та моя ж ти маленька, та моя ж ти бідненька! Дай мені, дай швидше! *(Взяла качечку на руки, пригорнула до себе. Качечка жалібно закричала.)* Ти глянь — у неї ніжка кривенька.

Дід *(обережно погладив качечку по крильцях)*. Знаєш, бабо, візьмемо цю качечку до себе. Будемо її глядіти.

Бабуся. Візьмем качечку в хатину.
Хай нам буде за дитину.
Хай у нас у хаті криче,
Наче це дитинка плаче.

Обоє пішли з качечкою.

Картина II

Селянська хата. Велика піч, стіл, дві лави. Бабуся порається біля печі, дід гострить косу. Качечка сидить у запічку.

Дід. Давай, бабо, їсти швидше! Час на поле йти!

Бабуся. Зараз, зараз! *(Ставить на стіл горщик.)*

Дід. А на вечерю що? *(Почав їсти.)*

Бабуся. Зварю каші, як з поля прийдемо.

Качечка *(з кутку)*. Кря-кря.

Бабуся. Ти гляди — наче розуміє. Ти ж моя маленька! *(Іде в куток, гладить Качечку.)*

Дід *(установ з-за столу, узяв бриля, косу)*. Ходім, ходім, бабуню, вже нерано.

Бабуся. Лишенько, а я ж і в хаті не прибрала. *(Вона махнула рукою, взяла торбу, поклала туди хліба, пляшку з водою й пішла до порога, та раптом зупинилась.)* Ох, я ж і забула! *(Вернулась, налила в мисочку води, поставила перед качечкою, насипала зерна.)*

На тобі водиченьки,
Ярої пшениченьки.
Все дала бабуся —
Жди, покіль вернуся.

Дід *(з-за порога)*. Ба-а-бо!
Бабуся. Іду. *(Пішла.)*

У хаті тихо. Раптом у запічку, де сидить качечка, щось зашаруділо. Звідти вийшла дівчина у вишиваній сорочці, пов'язана зеленою стрічкою. До стрічки причепилось пір'ячко.

Дівчина *(зняла пір'ячко й закинула за піч)*.

Немає батька й матінки.
Сама тепер у хаті я.
Візьму в запічку віничок
Та й буду замітати я.

Взяла віник і стала замітати.

Ану, спинися, віничку!
Ніде ні порошиночки.
Тепер наллю водиці я,
Помию ложки й риночки.

Дівчина помила посуд, прибрала його, оглянулась кругом.

Немов кругом чистесенько,
Аж подивитись весело.

Тут вона побачила відро.

Та що це я? Ой лишенько!
Водиці не принесено!

Вона взяла відро, коромисло й пішла по воду, та на порозі
зупинилась і замислилась.

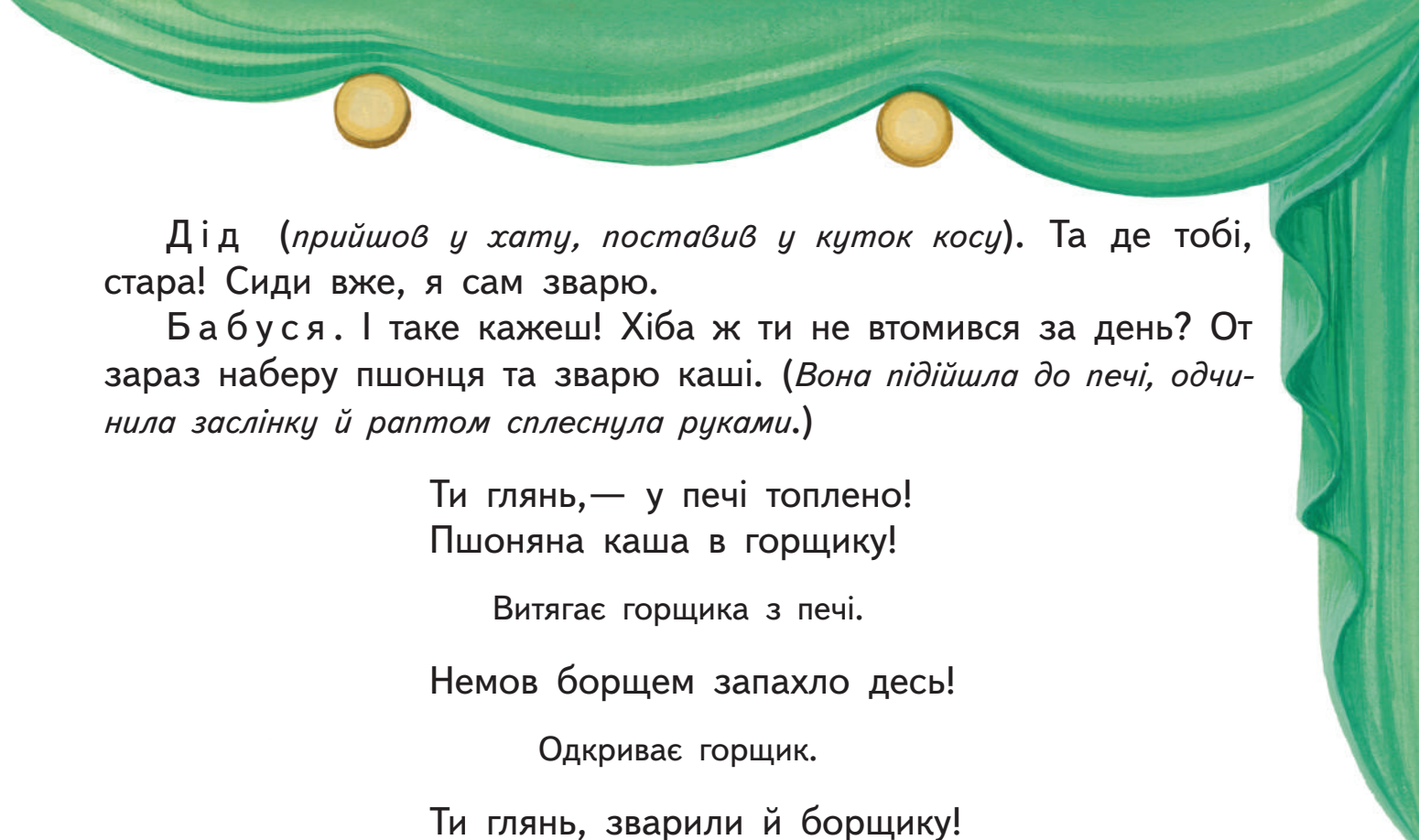

То ж я з підбитим крилечком
Лежала за поляною,
Взяли мене, спасибі їм,
Як донечку, доглянули.
От з поля прийде матінка,
Натомлена, намучена.
«Втомились,— скаже,—
ніженьки,
Втомились мої рученьки!»
Погляне та й утішиться,
Погляне та й здивується:
«Ой, хто це помага мені?
Ой, хто це так турбується?»

Тут у хаті стало темно. Коли знову розвиднілось,
на порозі стоять дід і баба.

Бабуся (стогне). Ох, біда! Не розігнуся!
Аж пройти не можу в двері.
Ти ж голодний вже, дідусю.
Зараз я зварю вечерю.

Дід (*прийшов у хату, поставив у куток косу*). Та де тобі, стара! Сиди вже, я сам зварю.

Бабуся. І таке кажеш! Хіба ж ти не втомився за день? От зараз наберу пшонця та зварю каші. (*Вона підійшла до печі, одчинила заслінку й раптом сплеснула руками.*)

Ти глянь,— у печі топлено!
Пшоняна каша в горщику!

Витягає горщика з печі.

Немов борщем запахло десь!

Одкриває горщик.

Ти глянь, зварили й борщику!

Дід (*недовіжливо*). Це якісь чудеса в нашій хаті. Може, воно тобі сниться, стара?

Качечка (*з куточка невдоволено*). Кря-кря!

Бабуся (*насипає борщу в миску, подає йому*). Ось на, покуштуй, як не віриш.

Дід (*куштує*). Та ні, борщ справжній. (*їсть.*) Ох, і смачний же. Ану, давай сюди кашу.

Бабуся. Зараз, зараз. (*Подає йому кашу.*) Ти мені скажи, звідкіля це взялося?

Дід. А я знаю? (*Куштує кашу.*) І каша добра.

Качечка задоволено закрикала в куточку. Раптом у двері постукали.

Бабуся. Заходьте.

У хату зайшла молодиця, закутана квітчастою хусткою.

Молодиця. Добри вечір вам! З понеділком будьте здорові! Оце вже й вечерять наварили?

Бабуся (до неї). Сусідонько, голубонько!
Та що ж то в світі діється?
Борщу мені наварено,
Молочна каша гріється.
Заходжу та й дивуюся,
Сідаю та й обідаю.
А хто це поробив усе —
Не знаю і не відаю.

Сусідка. А йдіть-но, бабуню, сюди. (*Одводить її вбік, щоб ніхто не чув, і каже тихо.*) Адже до вашої хати якась дівчина ходить. Може, то вона все поробила?

Бабуся. Яка дівчина, голубонько? Нема у нас ніякої дівчини. Ось тільки качечка за піччю.

Сусідка. Я сама бачила, як од вас дівчина виходила, та ще й з відрами. Ви б прислідили, бабуню. Ну, прощайте!

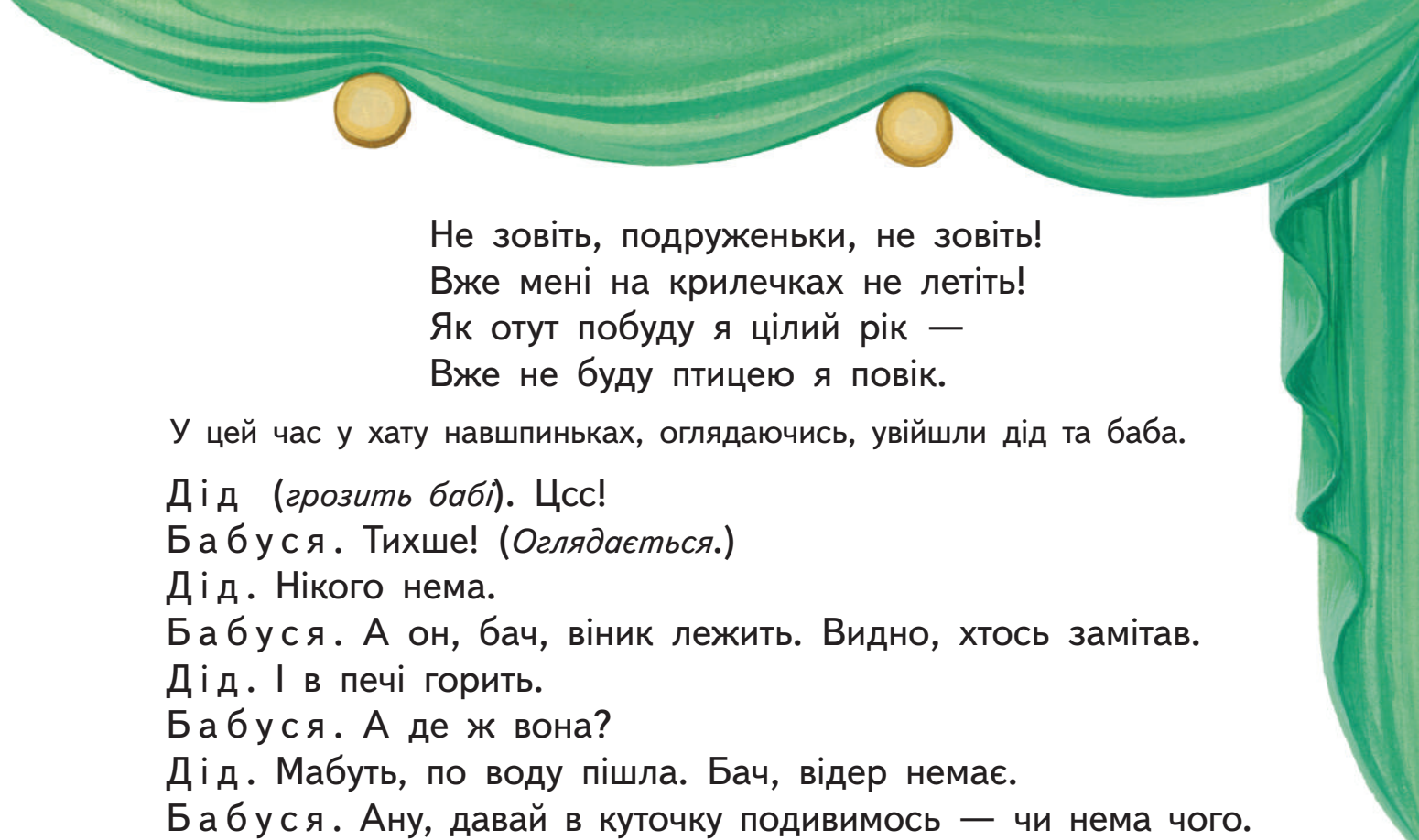
Бабуся. Прощай, голубонько! (*Зачинила за нею двері, розвела здивовано руками.*) Ой матінко, ой лишенько! Оце почула диво я. І хто вона, ця дівчина, хороша та вродлива?

Картина III

У хаті нікого немає. Біля порога лежить купка сміття, на ній віник. У печі горить вогонь. Знадвору чути пісню. Це над двором, співаючи, пролетіли качки.

Ой, летіли качечки угорі,
Вгледіли подруженьку у дворі.
Ой, це та подруженька золота,
Що із нами, сестрами, не літа.

Пісня стихла, у відповідь заспівала дівчина десь біля хати.

Не зовіть, подруженьки, не зовіть!
Вже мені на крилечках не летіть!
Як отут побуду я цілий рік —
Вже не буду птицею я повік.

У цей час у хату навшпиньках, оглядаючись, увійшли дід та баба.

Дід (*грозить бабі*). Цсс!

Бабуся. Тихше! (*Оглядається.*)

Дід. Нікого нема.

Бабуся. А он, бач, віник лежить. Видно, хтось замітав.

Дід. І в печі горить.

Бабуся. А де ж вона?

Дід. Мабуть, по воду пішла. Бач, відер немає.

Бабуся. Ану, давай в куточку подивимось — чи нема чого.

Дід. Давай!

Обоє навшпиньках підійшли й заглянули в куточок за пічкою.

Бабуся. Ось її гніздечко лежить.

Дід (*бере гніздечко*). Дивись, а в ньому пір'ячко. Це вона, мабуть, із себе скинула.

Бабуся. А нам так, без пір'ячка, не показується. Не хоче, щоб ми її бачили.

Дід. Мабуть, їй не можна.

Бабуся.   Та де ж це в світі видано?
                  Та де ж це в світі бачено?
                  Не хочу цього пір'ячка,
                  Не хочу тої качечки.
                  Я хочу справжню донечку,
                  Хорошу, ніби сонечко.
                  Щоб пісеньку співала нам
                  Та пряла б під віконечком.

Давай, діду, спалимо це. Так і сусідка казала.

Дід. Що ти, бабусю... Хіба ж можна? Треба ж у неї спитати.

Бабуся. Не буду і питати я..
Чи не хазяйка в хаті я?..
Бо ще від нас тікатиме,
Де схоче — там літатиме.
(Кидає пір'ячко в піч.)

Тут до хати, шкутильгаючи, увійшли дівчина — кривенька качечка, з відрами на коромислі. Побачивши гніздечко в печі, вона поставила відра. Із жахом сплеснула руками.

Дівчина — кривенька качечка.

Ой батеньку, ой матінко!
Та що ж це наробили ви?..
Нащо забрали пір'ячко?
Нащо його спалили ви?
Була б я рік у пір'ячку,
Навіки б тут зосталася,
А так усе розбилося,
А так тепер пропало все.
Зробіть мені кужілочку.
Піду я на подвір'ячко
У птиць просити криллячка,
В подруг просити пір'ячка.

Бабуся. Ой донечко, ой люба! Хіба ж я знала? Не йди від нас. Зостанься!

Дід. Не кидай нас, старих. На тобі кужілочку й веретенце, тільки не йди. (Дає їй кужілочку й веретенце.)

Дівчина (замислилась). Не плачте, матінко. Не журіться, батеньку. Як обросту пір'ячком, то ще, може, й повернуся. Прощайте! (Вийшла.)

Бабуся. Ой бідна ж я, нещаслива. Нащо я спалила те
пир'ячко? *(Плаче.)*

Дід сумно похитує головою. Раптом знадвору, зовсім близько,
залунала пісня. Це прилетіли качки.

Качки. Ой, летіли качечки угорі.
Вгледіли подруженьку у дворі.

Кривенька качечка *(кличе)*.
Подруженьки, сестриченьки,
Спустіться на подвір'ячко
Та скиньте хоч по пир'ячку!

Качки. Де це ти, подруженько, де це ти?
На тобі по пир'ячку та й лети.
Ой, це ж та подруженька золота,
Що із нами, сестрами, відліта.

Кривенька качечка.
Ти не плач, матусенько, по мені!
Повернуса в пир'ячку навесні!

Кривенька качечка відлітає.

Дід і баба *(сумно кажуть їй услід)*.
Ой, прощай-но, донечко,
Ой, прощай!
В хату разом з сонечком
Прилітай!

ТЕАТРАЛЬНИЙ СЛОВНИЧОК

Актор, актриса
Анонс
Антракт
Аплодисменти, оплески
Афіша
Бутафорські речі
Гример
Декоратор
Декорація
Дійові особи
Звукооператор
Картина
Костюмер
Лаштунки (куліси)
П'єса
Режисер
Реквізит
Ремарки
Репертуар
Репетиція
Репліка
Сцена
Сценарій, сценарист

**Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах
(лист Інституту модернізації змісту освіти
Міністерства освіти і науки України від 17.07.2019 р. № 22.1/12-Г-715)**

Посібник розроблено в лабораторії методичного забезпечення безперервної системної освіти —
школа — вищий навчальний заклад ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Джежелей О. В

Дж40 Читаємо та граємо в театр. Другий випуск. 1–4 класи / О. В. Джежелей, А. А. Ємець,
О. М. Коваленко. — Харків : Вид-во «Ранок», 2020. — 80 с.

ISBN 978-617-09-5994-2

Посібник містить матеріал, який сприяє формуванню в дітей молодшого шкільного віку навичок виразного читання, культури комунікації на основі розвитку творчих здібностей, залучає дітей і дорослих до цікавої гри в театр. Призначений для класно-урочних занять, гурткової роботи і організації змістовного дозвілля.

УДК 811.161.2:028.5(076)

Навчальне видання Н901566У. Підписано до друку 23.10.2019.
ДЖЕЖЕЛЕЙ Ольга Валентинівна, Формат 84х108/16. Папір офсетний.
ЄМЕЦЬ Альона Анатоліївна, Гарнітура Букварна. Друк офсетний.
КОВАЛЕНКО Ольга Миколаївна, Ум. друк. арк. 8,4.

Читаємо та граємо в театр. ТОВ Видавництво «Ранок»,
Другий випуск. вул. Кібальчича, 27, к. 135, Харків, 61071.
1–4 класи Свідцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5215 від 22.09.2016.
Для листів: вул. Космічна, 21а, Харків, 61145.

Відповідальний редактор *І. В. Єфімова* E-mail: office@ranok.com.ua
Редактор *Ю. В. Завагородня* Тел. (057) 719-48-65,
Технічний редактор *А. Г. Вєрьовкін* тел./факс (057) 719-58-67.
Художній оформлення *В. І. Труфен*

Регіональні представництва Київ — тел. (044) 229-84-01,
видавництва «Ранок»: e-mail: office.kyiv@ranok.com.ua,
Львів — тел. (067) 269-00-61,
e-mail: office.lviv@ranok.com.ua.

З питань придбання продукції Житомирі — (067) 122-63-60;
видавництва «Ранок» звертатися за тел.: Львові — (032) 244-14-36;
у Харкові — (057) 727-70-80; Миколаєві та Одесі — (067) 551-10-79;
Києві — (044) 360-56-37, 377-73-23; Черкасах — (0472) 51-22-51;
Вінниці — (067) 506-65-95; Чернігові — (0462) 93-14-30.
Дніпрі — (056) 785-01-74, 789-06-24; E-mail: commerce@ranok.com.ua.

«Книга поштою»: вул. Котельниківська, 5, Харків, 61051
Тел. (057) 727-70-90, (067) 546-53-73.
E-mail: pochta@ranok.com.ua
www.ranok.com.ua

Разом дбаємо
про екологію та здоров'я

ISBN 978-617-09-5994-2

© Джежелей О. В., Ємець А. А., Коваленко О. М., 2020
© Семякіна О. А., ілюстрації, 2020
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2020

Читаємо та граємо в ТЕАТР

Видання знайомить з різними видами шкільного театру

Театр у шапочках-масках

Театр тіней

Театр на шкільній сцені

Ця книжка:

- ★ розкриває секрети шкільного театру,
- ★ розвиває творчі здібності,
- ★ вчить виразно читати й декламувати,
- ★ залучає до цікавого проведення дозвілля.

Книжка дає поради, як підготуватися до вистави:

- ★ які твори прочитати;
- ★ як провести репетицію;
- ★ як виготовити реквізит.

ISBN 978-617-09-5994-2

9 786170 959942

 **Інтерактивна школа
ТВОРЧОГО ВЧИТЕЛЯ**
interactive.ranok.com.ua

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА
УСІ КНИГИ ТУТ!

🛒 ranok.com.ua
📧 e-ranok.com.ua
✉ pochta@ranok.com.ua
☎ (057) 727-70-90